

Korištenje europskih strukturnih i investicijskih fondova
za financiranje projekata energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije

UČINKOVITOST NEKAKO, OBNOVLJIVI NIKAKO!

Izrađivač: Društvo za oblikovanje održivog razvoja

Trg kralja Petra Krešimira IV. 2, Zagreb

Autorice:

Dr.sc. Maja Božičević Vrhovčak

Ivana Rogulj, dip.ing.

Naručitelj: Zelena akcija

Frankopanska 1, Zagreb

Popis kratica

CF	Kohezijski fond (eng: Cohesion Fund)
CPR	Uredba br 1303/2013 (eng: Common Provisions Regulation)
CTS	Centralizirani toplinski sustav
EK	Europska komisija
ERDF	Europski fond za regionalni razvoj (eng: European Regional Development Fund)
ESI fondovi	Europski strukturni i investicijski fondovi
ITU	Integrirana teritorijalna ulaganja
NPR	Nacionalni program reformi
OPKK	Operativni program Konkurentnost i kohezija 2014. – 2020.
TC	Tematski cilj

Sadržaj

Sažetak.....	5
1. Uvod	6
2. ESI fondovi u Hrvatskoj.....	8
3. Energetska učinkovitost i obnovljivi izvori energije u Partnerskom ugovoru	10
Očekivani rezultati i praćenje	10
Ispunjenost zadanih preduvjeta	11
Uočeni nedostaci i predložene mjere.....	12
4. Energetska učinkovitost i obnovljivi izvori energije u Operativnom programu Konkurentnost i kohezija 2014-2020	13
Investicijski prioritet 1: Unapređenje energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije u tvrtkama	15
Investicijski prioritet 2: Potpora energetske učinkovitosti, naprednom gospodarenju energijom i korištenju obnovljivih izvora energije u javnoj infrastrukturi (uključujući javne zgrade) i u stambenom sektoru	15
Investicijski prioritet 3: Razvoj i primjena naprednih distribucijskih sustava na niskom i srednjem naponu	17
Uočeni nedostaci i predložene mjere.....	17
5. Iskorištenje sredstava za energetske učinkovitost i obnovljive izvore u razdoblju 2014-2017	19
Obnovljivi izvori energije u Prioritetnoj osi 4	20
Uočeni nedostaci i predložene mjere.....	21
6. Zaključci i preporuke	22
Kratkoročne mjere.....	22
Srednjoročne mjere.....	23
Dugoročne mjere.....	23
Reference	25
Prilog I: Operativni program Konkurentnost i kohezija 2014. – 2020.	26
Prilog II: Koordinacija između ESI fondova, EAFRD-a, EMFF-a, EIB-a i drugih Unijinih i nacionalnih instrumenata	44

Sažetak

U ovom se dokumentu analizira uspješnost korištenja sredstava iz europskih strukturnih i investicijskih (ESI) fondova koja su na raspolaganju za poticanje energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije u Republici Hrvatskoj, u razdoblju od 2014. do 2017. godine. Svrha dokumenta je poticanje rasprave o mogućim poboljšanjima postojećeg sustava i njegovog okvira, s ciljem povećanja iskorištenja sredstava u razdoblju od 2014. do 2020. godine te bolje pripreme za korištenje sredstava u narednim financijskim razdobljima.

U uvodnom poglavlju pojašnjeno je koja je svrha ESI fondova, nabrojani su tematski ciljevi kojima njihovo korištenje mora doprinijeti te je prikazan proces programiranja, partnerstva i upravljanja ESI fondovima. Naredno poglavlje se bavi ESI fondovima u Hrvatskoj i prikazuje najvažnije izazove pred kojima se Hrvatska nalazi u ispunjavanju ciljeva iz Strategije Europa 2020, pobrojani su operativni programi koji su izrađeni u svrhu učinkovitog trošenja raspoloživih sredstava te su ukratko opisane poteškoće u sustavu i dosadašnji načini njihovog rješavanja.

Treće poglavlje bavi se Partnerskim ugovorom, kao krovnim dokumentom za ESI fondove u Hrvatskoj, u dijelovima koji se tiču energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije. Navedeni su raspoloživi iznosi sredstava, prioriteta u prijelazu na niskougljično gospodarstvo i očekivani rezultati provedbe Partnerskog ugovora. Pojašnjena je svrha zadanih preduvjeta (*ex-ante conditionalities*) i pobrojani su preduvjeti koji nisu bili ispunjeni u trenutku potpisivanja Ugovora. Navedeni su uočeni nedostaci u tekstu Ugovora, preduvjeti koji još uvijek nisu ispunjeni i nedostaci u praćenju provedbe, a za svaki je nedostatak predložena korekcija.

Četvrto poglavlje bavi se Operativnim programom Konkurentnost i kohezija 2014-2020, kao krovnim dokumentom za energetske učinkovitost i obnovljive izvore energije. Navedeni su ciljevi koji će se postići provedbom projekata u okviru Prioritetne osi „Promicanje energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije“, sredstva koja su na raspolaganju, struktura upravljanja, investicijski prioriteta i specifični ciljevi. Navedeni su uočeni nedostaci u tekstu Operativnog programa i u dostupnosti podataka te predloženi koraci u cilju poboljšanja.

Peto poglavlje analizira iskorištenje sredstava raspoloživih za energetske učinkovitost i obnovljive izvore energije u razdoblju od 2014. do 2017. godine. Nabrojani su natječaji objavljeni do kraja 2016. godine te je za svaki dan detaljniji prikaz. Napravljena je procjena snage sunčanih toplinskih sustava i postrojenja na biomasu koja se može instalirati korištenjem namjenskih sredstava. Navedeni su uočeni nedostaci u upravljanju programom i izboru projekata kao i u trenutno važećem zakonskom okviru te su predloženi koraci u cilju poboljšanja iskorištavanja sredstava.

U posljednjem poglavlju navedeni su zaključci i preporuke iz prethodnih poglavlja, podijeljeni u kratkoročne, srednjoročne i dugoročne mjere. Kratkoročne mjere su one koje je potrebno provesti u 2017. godini, srednjoročne mjere predlažu se za usvajanje u okviru revizije OPKK, očekivane u 2018. godini, a dugoročne mjere bave se narednim financijskim razdobljem Europske unije, od 2021. do 2027. godine i kasnije.

1. Uvod

Europski strukturni i investicijski fondovi (ESI fondovi) alat su kojim Unija smanjuje razlike u razvoju pojedinih regija i pomaže manje razvijenim regijama u sustizanju razvijenijih. Njihovo korištenje ima za cilj jačanje gospodarske, društvene i teritorijalne kohezije u Europskoj uniji¹.

U ESI fondove ubraja se pet fondova:

- Europski fond za regionalni razvoj (eng: ERDF)
- Europski socijalni fond (ESF)
- Kohezijski fond (eng: CF)
- Europski fond za pomorstvo i ribarstvo (eng: EMFF)
- Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (eng: EAFRD)

Da bi se ti fondovi sustavno i dosljedno koristili u svim zemljama članicama, donesena je i Opća uredba koja regulira pravila za sve fondove (Uredba br 1303/2013 poznata pod nazivom Common Provisions Regulation, skraćeno CPR). Kohezijska politika fokusirana je na ciljeve koje je si Europska unija zadala za 2020. godinu, a sadržani su u dokumentu Europa 2020 – Strategija za pametan, održiv i uključiv rast. Definirano je jedanaest tematskih ciljeva kojima korištenje ESI fondova mora doprinijeti:

1. Jačanje istraživanja, tehnološkog razvoja i inovacija
2. Poboljšani pristup, korištenje, te kvaliteta informacijskih i komunikacijskih tehnologija
3. Jačanje konkurentnosti malih i srednjih poduzeća, poljoprivrednog sektora te sektora ribarstva i akvakulture
4. Podrška prijelazu prema ekonomiji temeljenoj na niskoj razini emisije CO₂ u svim sektorima
5. Promicanje prilagodbe na klimatske promjene, prevencija i upravljanje rizicima
6. Zaštita okoliša i promicanje učinkovitosti resursa
7. Promicanje održivog prometa, te uklanjanje uskih grla (barijera) u ključnoj infrastrukturi
8. Promicanje zapošljavanja i podrška mobilnosti radne snage
9. Promicanje socijalnog uključivanja te borba protiv siromaštva
10. Ulaganje u obrazovanje, vještine i cjeloživotno učenje
11. Jačanje institucionalnih kapaciteta te učinkovita javna uprava

Za provedbu kohezijske politike u razdoblju od 2014. do 2020. godine predviđena je 1/3 proračuna EU, odnosno približno 352 milijarde eura (1). Da bi se osigurao maksimalan učinak predviđa se fokusirano ulaganje prema identificiranim prioritetima.

Iz ERDF-a mogu se financirati projekti u okviru svih 11 tematskih ciljeva, ali ciljevi 1-4 predstavljaju prioritetne ciljeve pa se za njihovo ostvarivanje u manje razvijenim regijama (u koje se ubraja i Hrvatska) mora usmjeriti barem 50% sredstava iz ERDF-a. Posebne obveze odnose se na niskougljični razvoj, za što se iz ERDF-a u slabije razvijenim regijama mora izdvojiti najmanje 12% sredstava (2).

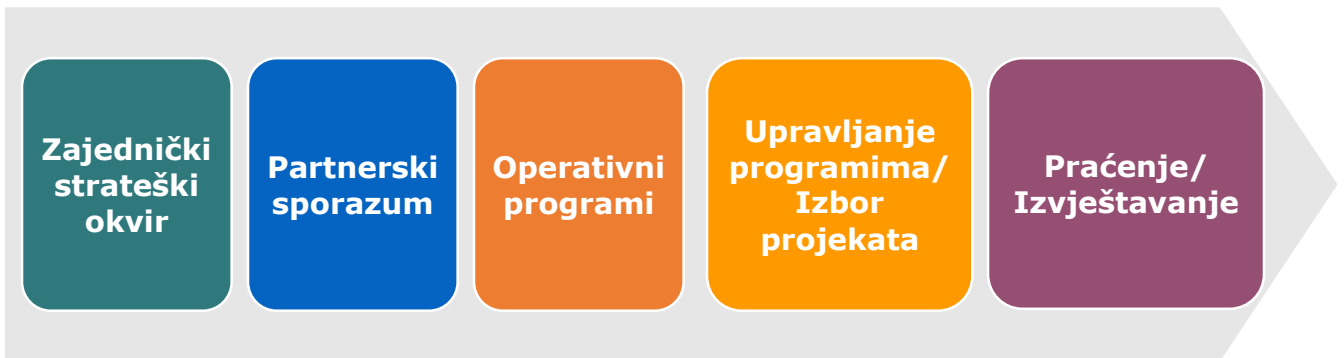
Glavni prioriteti ESF-a su tematski ciljevi 8-11, ali sredstva se mogu koristiti i za ciljeve 1-4, dok Kohezijski fond pomaže ostvarivanje ciljeva 4-7 i 11. Najmanje 20% sredstava iz ESF-a mora se namijeniti socijalnoj inkluziji, borbi protiv siromaštva i svih oblika diskriminacije.

Za korištenje ESI fondova propisana je metodologija koja uključuje pravila na EU i nacionalnoj razini. Na temelju zajedničkog strateškog okvira (definiranog već spomenutom CPR i pravilima zadanim za

---

¹http://ec.europa.eu/regional_policy/en/funding/

svaki fond), države sklapaju partnerski ugovor s Europskom komisijom, te na temelju operativnih programa upravljaju projektima i prate njihove rezultate. Proces programiranja, partnerstva i upravljanja ESI fondovima prikazan je na donjoj slici.

Metodologija programiranja, partnerstva i upravljanja ESI fondovima

2. ESI fondovi u Hrvatskoj

Analiza koju su zajednički proveli Europska komisija i Vlada RH pokazala je da se Hrvatska vezano za ispunjavanje ciljeva iz Strategije Europa 2020 suočava sa šest glavnih izazova (3), a to su:

1. Gospodarska konkurentnost,
2. Zaštita okoliša te učinkovitost resursa,
3. Razvoj održive i suvremene prometne i mrežne infrastrukture,
4. Sudjelovanje na tržištu rada te kvaliteta obrazovanja,
5. Siromaštvo, nejednakost i diskriminacija,
6. Učinkovitost javne uprave.

Hrvatska je odabrala financirati ulaganja unutar svih jedanaest tematskih ciljeva (3), a koncentracija sredstava u prvih četiri cilja (TC1 Istraživanje i inovacije, TC2 Informacijske i komunikacijske tehnologije, TC3 Konkurentnost poduzeća i TC4 Gospodarstvo s malim udjelom ugljika) je 57,2% od dodijeljenih sredstava, što je više od minimalnog zahtjeva od 50%. Udio ESF-a u dodjeli sredstava u sklopu cilja Ulaganje u rast i radna mjesta iznosi 26%, dok je minimalni udio zadan za Hrvatsku 24,6%. Više od 12% dodijeljenih sredstava iz ESI fondova doprinijet će ublažavanju klimatskih promjena i mjerama prilagodbe na njih.

Za razdoblje 2014 – 2020. Hrvatskoj je dodijeljeno 8,61 milijarda eura za kohezijsku politiku te 2 milijarde eura za razvoj poljoprivrednog sektora i ruralnih područja. U svrhu učinkovitog trošenja raspoloživih sredstava izrađena su četiri programa:

- Operativni program „Konkurentnost i kohezija 2014-2020“
- Operativni program „Učinkoviti ljudski potencijali 2014-2020“
- Program ruralnog razvoja
- Operativni program za ribarstvo.

Temeljni dokument za korištenje navedenih sredstava je tzv. Partnerski ugovor koji su sklopili Vlada RH i Europska komisija, u kojem stoji kako su „ESI fondovi temelj hrvatske razvojne strategije“ (3).

Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije 2014. godine provelo je istraživanje javnog mišljenja o koristima i iskorištavanju fondova EU na uzorku od 600 slučajnih i nacionalno reprezentativnih ispitanika (6). Istraživanje je pokazalo da iako građani prepoznaju EU fondove kao značajan izvor financiranja za poticanje gospodarske aktivnosti, ulaganja i izlaska iz krize, njih čak 55% nije razmišljalo o idejama koje bi se mogle financirati iz EU fondova, moguće i zato što 45% ne vjeruje da bi njihov projekt bio odobren. Prevladavajuća percepcija je da se raspoloživa sredstva koristi slabo, i to zbog složene procedure, sporosti administracije, nedostatka sredstava za sufinanciranje, te nedostatka znanja kako projekte pripremiti.

Problem nedostatnog korištenja EU fondova prepoznala je i Vlada RH koja se u Nacionalnom programu reformi (NPR) 2016² osvrnula i na učinkovitost korištenja EU fondova (7). U NPR stoji kako „Hrvatska mora povećati slabu apsorpciju europskih strukturnih i investicijskih fondova u razdoblju 2014.-2020.“ Uz to, piše kako „do kraja svibnja 2015. Vlada planira usvojiti prioritetni nacionalni Akcijski plan za povećanje učinkovitosti korištenja EU fondova“.

---

² Nacionalni program reformi 2016. opisuje mjere koje Vlada Republike Hrvatske poduzima za rješavanje strukturnih izazova s kojima se suočava Republika Hrvatska, sukladno preporukama Vijeća Europske unije iz srpnja 2015.

Vlada RH je u lipnju 2016. godine prihvatila Prioritetni nacionalni Akcijski plan za povećanje učinkovitosti korištenja europskih strukturnih i investicijskih fondova za razdoblje 2016. do 2018. godine (8). Akcijski plan temelji se na tri cilja:

- smanjenje administrativnog opterećenja,
- osiguranje pouzdanog upravljanja sredstvima i
- osiguranje dovoljnog broja kvalitetno pripremljenih projekata.

Navedeni su ciljevi razloženi u 20 akcijskih točaka. Krajem 2016. godine zapaža se povećanje u broju raspisanih natječaja u odnosu na 2015. godinu, ali nije jasno je li to posljedica provedbe Akcijskog plana ili drugih okolnosti.

Tijela zadužena za upravljanje i kontrolu zadaje Vlada RH, uredbom (Uredba o tijelima u sustavima upravljanja i kontrole korištenja Europskog socijalnog fonda, Europskog fonda za regionalni razvoj i Kohezijskog fonda, u vezi s ciljem "Ulaganje za rast i radna mjesta", NN 107/2014). Od donošenja do kraja 2016. godine Uredba je dva puta izmijenjena (NN 23/2015 i NN 129/2015). Može se očekivati još jedna izmjena Uredbe povezana s izmjenama u strukturi ministarstava nakon izbora održanih u jesen 2016. godine.

Kako je predmet ove analize korištenje ESI sredstava za poticanje energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije, u nastavku teksta je razmotren njihov status u Partnerskom ugovoru kao i u Operativnom programu Konkurentnost i kohezija.

3. Energetska učinkovitost i obnovljivi izvori energije u Partnerskom ugovoru

Energetska učinkovitost i obnovljivi izvori energije okosnice su strategije EU 2020 i ključno područje zahvaljujući kojem će EU ostvariti ciljeve smanjenja emisija stakleničkih plinova do 2020, 2030. i 2050. godine. Upravo zato je tematski cilj broj 4 europske kohezijske politike „Podrška prijelazu prema ekonomiji temeljenoj na niskoj razini emisije CO₂ u svim sektorima“, a financijska potpora projektima energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije u RH osigurana je kroz Tematski cilj 4 Partnerskog ugovora „Potpora prelasku na gospodarstvo s malim udjelom ugljika u svim sektorima“. U tu je svrhu iz Europskog fonda za regionalni razvoj temeljem OPKK osigurano 532 milijuna eura, 216 milijuna eura iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj i 8 milijuna eura iz Europskog fonda za pomorstvo i ribarstvo (3).

U Partnerskom se ugovoru navodi da će zbog ograničenosti ESI sredstava investicije koje potiču prijelaz u niskougljično gospodarstvo biti koncentrirane na poboljšanje energetske učinkovitosti zgrada stambene i javne namijene te na poticanje povećanja energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije u proizvodnim i uslužnim djelatnostima. Sektor zgradarstva predstavljat će apsolutni prioritet, s fokusom na poboljšanje energetske učinkovitosti zgrada javne namijene te na ulaganja u grijanje i hlađenje i provedbu cjelovite energetske obnove (deep retrofitting) s ugradnjom malih postrojenja koja koriste obnovljive izvore energije, pomoću kojih će se pokriti dio vlastitih potreba za energijom.

Nadalje, u Ugovoru stoji da je u svrhu ostvarivanja navedenih ciljeva potrebno provoditi i prateće („soft“) mjere – izgradnju administrativnih kapaciteta na svim razinama i podizanje razine svijesti svih dionika, u svrhu bolje pripreme projekata i tehničkih mjera energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije. Konačno, prema Ugovoru, manji će se dio ESI sredstava iskoristiti se za unaprjeđenje učinkovitosti centraliziranih toplinskih sustava, uvođenje naprednog mjerenja potrošnje energije („smart metering“) i pilot projekte naprednih mreža („smart grids“), što će sve doprinijeti učinkovitom upravljanju energetske sustavom.

Očekivani rezultati i praćenje

Očekuje se da će investicije u navedene prioritete doprinijeti nacionalnim i europskim ciljevima u pogledu energetske učinkovitosti i energetske uštede. Konkretno, očekuje se da će se zahvaljujući sredstvima koja su za ovaj cilj odobrena unutar ERDF-a ostvariti oko 50% ukupnog cilja energetske učinkovitosti zadanog za proizvodne i uslužne djelatnosti do 2020. godine.

U pogledu praćenja trošenja raspoloživih sredstava, iako su svi podaci javno dostupni putem Interneta, nisu sistematizirani na pregledan način. Time je zainteresiranoj javnosti otežano pratiti provedbu aktivnosti i utrošak sredstava u područjima koja su od interesa. Važno je spomenuti da je Hrvatski sabor donio Zaključak na 16. sjednici održanoj 6. listopada 2005. godine odnosno na 14. sjednici održanoj 24. listopada 2014. godine, kojim se Vlada Republike Hrvatske obvezuje Hrvatskom saboru podnositi redovna šestomjesečna izvješća o korištenju pretprijetnih programa pomoći Europske unije i Europskih strukturnih instrumenata. Javno su dostupna izvješća o korištenju pretprijetnih programa EU za 6 polugodišnjih razdoblja, za 2011, 2012. i 2013. godinu. Nakon izvješća za 2013. godinu nije objavljeno ni jedno izvješće, pa čak nije ažuriran ni Zaključak Sabora novim Operativnim programima ugovorenim za razdoblje 2014-2020.

Ispunjenost zadanih preduvjeta

Ispunjavanje preduvjeta zadanih za pojedino tematsko područje ključno je za učinkovito korištenje raspoloživih ESI fondova. Najvažnija svrha zadovoljavanja zadanih preduvjeta (tzv. *ex-ante* uvjeta) je pomoć državama i regijama u rješavanju problema koji su se u prošlosti pokazali bitnima za provedbu politika. Ti problem mogu biti povezani, primjerice, s usvajanjem nekog specifičnog zakona, financiranjem strateških projekata ili administrativnim ili institucionalnim kapacitetima.

Tematski preduvjeti povezani su s tematskim ciljevima i investicijskim prioritetima kohezijske politike, dok su opći preduvjeti povezani s tzv. horizontalnim aspektima provedbe programa ili sa svim ESI fondovima – primjerice, anti diskriminacijska politika.

Strateški preduvjeti povezani su s time da države moraju usvojiti strategije koje se bave različitim područjima – pametnom specijalizacijom, investiranjem u istraživačku infrastrukturu, razvojem informacijskih i komunikacijskih tehnologija, prevencijom klimatskih rizika, prometnom ili energetsom infrastrukturom. Regulatorni preduvjeti povezani su s, primjerice, time što države članice moraju usvojiti direktive o energetske učinkovitosti u zgradarstvu, kogeneraciji, obnovljivim izvorima energije, vodoopskrbi i odvodnji, gospodarenju otpadom.

Uz ispunjavanje svih zadanih preduvjeta, države članice moraju osigurati i odgovarajuće prikupljanje i praćenje podataka u okviru nacionalne statistike, da bi se mogao pratiti napredak i prema potrebi poduzimati korektivne mjere.

U Partnerskom ugovoru koji su sklopile Vlada RH i Europska komisija pobrojani supreduvjeti koji su bili potpuno zadovoljeni, djelomično zadovoljeni ili uopće nisu bili zadovoljeni, koraci koje je potrebno poduzeti da bi preduvjeti bili zadovoljeni, odgovorne institucije i rokovi.

Vezano za Tematski cilj 4.1, stoji da je nužno provoditi aktivnosti koje promoviraju troškovno isplativa poboljšanja učinkovite uporabe energije u neposrednoj potrošnji, pri izgradnji ili obnovi zgrada. U Partnerskom je ugovoru navedeno da je ovaj cilj djelomično ispunjen.

Za ispunjenje je naveden preduvjet da je krajnjim kupcima energije potrebno osigurati individualno mjerenje potrošnje, kad je to tehnički moguće, financijski isplativo i troškovno usporedivo s mogućim uštedama. Operator sustava/mreže specificirat će tehničke zahtjeve i troškove uvođenja naprednog mjerenja i specifikacije dostaviti Hrvatskoj energetske regulatornoj agenciji. Na temelju iskazanih potreba, Hrvatska energetska regulatorna agencija izradit će analizu troškova i koristi i ishoditi mišljenje predstavnika tijela za zaštitu potrošača o opravdanosti uvođenja naprednih uređaja za mjerenje potrošnje krajnjim kupcima. Kao rok za izradu analize troškova i koristi je kraj 2015. godine. Na temelju analize troškova i koristi, ministar gospodarstva donijet će plan i program uvođenja uređaja za napredno mjerenje potrošnje krajnjim kupcima. U kontekstu individualnog mjerenja potrošnje energije za grijanje i hlađenje, Partnerski se ugovor poziva na Zakon o energiji i Zakon o tržištu toplinske energije, u pogledu rokova i dinamike uvođenja individualnog mjerenja potrošnje. Prema javno dostupnim podacima, ti uvjeti do kraja 2016. godine nisu ispunjeni.

Kao preduvjet koji nije ispunjen navedeno je da valjana energetska svojstva zgrada treba ostvariti uvažavanjem minimalnih zahtjeva članaka 3, 4 i 5 Direktive o energetskim svojstvima zgrada (EU 2010/31), energetskim pregledima zgrada te razvojem algoritama za izračun energetskog učinka zgrada. Također je bilo nužno ustanoviti sustav certificiranja energetskog učinka zgrada u skladu s istom direktivom, kao i osigurati strateško planiranje na polju energetske učinkovitosti što je u međuvremenu učinjeno.

Vezano za Tematski cilj 4.2, nužno je osigurati potporu visokoučinkovitoj suproizvodnji toplinske i električne energije. U Partnerskom je ugovoru navedeno da ovaj cilj nije ispunjen.

Da bi ovaj cilj bio ispunjen, bilo je potrebno da podrška kogeneracijskim postrojenjima i procesima bude utemeljena na potražnji za toplinskom energijom i uštedama primarne energije. Ministarstvo gospodarstva je 2009. godine izradilo studiju nacionalnog potencijala za kogeneraciju s projekcijama do 2020. godine. U skladu sa zahtjevima direktive 2012/27 potrebno je izraditi novu proširenu verziju 2015. godine, a taj je zahtjev sadržan i u Zakonu o tržištu toplinske energije. Program će se odnositi na razdoblje 2016-2030, a bit će usvojen do 1. srpnja 2015. Program je u zadanom roku izradio Energetski institut Hrvoje Požar, za Ministarstvo gospodarstva kao naručitelja (4). Zanimljivo je da je dokument pod nazivom „Program korištenja potencijala za učinkovitost u grijanju i hlađenju za razdoblje 2016. – 2030.“ javno dostupan na stranicama Opće uprave za energetiku Europske komisije, ali s oznakom „Poslovna tajna/povjerljivo“ i napomenom da je materijal dostupan samo za djelatnike Pružatelja usluge (Energetskog instituta Hrvoje Požar) i Naručitelja (Ministarstva gospodarstva).

Uočeni nedostaci i predložene mjere

Sustav praćenja i javni uvid u korištenje sredstava potrebno je unaprijediti. U svrhu boljeg praćenja i nadzora korištenja sredstava potrebno je ažurirati Zaključak Sabora i izrađivati javno dostupna polugodišnja izvješća.

U Partnerskom se ugovoru važnost povećanja energetske učinkovitosti u zgradama, no naveden i podaci kojima se pokušava obrazložiti ta važnost netočni su. Tako se navodi da se u zgradama troši polovina ukupne potrošnje primarne energije (engleska verzija, str 77, redak 16), dok se prema podacima objavljenim u bazi podataka ODYSSEE u zgradama troši otprilike polovina finalno utrošene energije (9). Već na sljedećoj strani navedeno je da se za grijanje i hlađenje troši oko polovine ukupne potrošnje energije (engleska verzija, str 78, redak 4).

Nije izrađena analiza troškova i koristi uvođenja naprednih uređaja za mjerenje potrošnje krajnjim kupcima, što je Hrvatska energetska regulatorna agencija bila obvezna učiniti do kraja 2015. godine. Potrebno je čim prije provesti analizu te provesti javnu raspravu o rezultatima analize.

O Programu korištenja potencijala za učinkovitost u grijanju i hlađenju za razdoblje 2016. – 2030. potrebno je provesti javnu raspravu te na internetskim stranicama Opće uprave za energetiku objaviti konačnu verziju dokumenta.

4. Energetska učinkovitost i obnovljivi izvori energije u Operativnom programu Konkurentnost i kohezija 2014-2020

Kako su obnovljivi izvori energije i energetska učinkovitost predmet ove analize, a oni su formalno uključeni u Operativni program Konkurentnost i kohezija, ovdje su prikazane prioritete osi tog programa, s naglaskom na Prioritetnu os 4 „Promicanje energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije“ (5).

U okviru Operativnog programa Konkurentnost i kohezija 2014-2020 definirano je devet prioriteta osi, unutar svake osi zadani su investicijski prioriteti, a za svaki investicijski prioritet jedan ili više specifičnih ciljeva. Za svaki specifičan cilj zadana su posrednička tijela dviju razina – razina 1 komunicira s Ministarstvom regionalnog razvoja i Europskih fondova koje upravlja čitavim Operativnim programom, a razina 2 komunicira s krajnjim korisnikom sredstava i sebi nadređenim posredničkim tijelom razine 1. Struktura cijelog operativnog programa prikazana je u Prilogu I.

Za Prioritetnu os 4 namijenjeno je 12,3% sredstava ERDF-a namijenjenih za provedbu OPKK, odnosno 7,73% ukupnih sredstava OPKK. Fokus se stavlja na energetska učinkovitost i obnovljive izvore energije u javnoj infrastrukturi i stambenim zgradama. Intervencije će se realizirati u sektorima s najvećim udjelima u energetske potrošnji:

- Privatni sektor (zgrade i proizvodni procesi)
- Javne i stambene zgrade te javna energetska infrastruktura (centralizirani toplinski sustav i javna rasvjeta)
- Uvođenje novih tehnologija u upravljanje energijom (napredne mreže)

Na taj će se način doprinijeti EU 2020 ciljevima provedbom dvaju ključnih dokumenata

- Nacionalni akcijski plan za obnovljive izvore energije (sektorski udjeli obnovljivih izvora energije za 2020. godinu bit će 39% u električnoj energiji, 10% u prometu i 19,6% u grijanju/hlađenju)
- Treći nacionalni akcijski plan za energetska učinkovitost (sektorski doprinosi ukupno planiranim uštedama bit će 30% u kućanstvima, 13% u uslugama i 44% u prometu) (5).

Prioritetna os 4 ima tri investicijska prioriteta:

1. Promocija energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije u tvrtkama: očekuje se da će tvrtke doprinijeti zacrtanim ciljevima u korištenju obnovljivih izvora energije i energetske učinkovitosti
2. Potpora energetske učinkovitosti, naprednom gospodarenju energijom i korištenju obnovljivih izvora energije u javnoj infrastrukturi (uključujući javne zgrade) i u stambenom sektoru: od sektora zgradarstva očekuje se najveći doprinos u ostvarivanju zacrtanih ciljeva u energetske učinkovitosti te važan doprinos u pogledu podizanja udjela obnovljivih (prvenstveno u svrhu grijanja i hlađenja te sigurnosti opskrbe)
3. Razvoj i primjena naprednih distribucijskih sustava na niskom i srednjem naponu: poboljšanja sustava pridonijet će povećanoj sigurnosti opskrbe i učinkovitijem upravljanju energijom

Iduća tablica prikazuje investicijske prioritete, specifične ciljeve i tijela uključena u upravljanje i korištenje sredstava namijenjenih u ovoj prioriteta osi.

Struktura Prioritetne osi 4 „Promicanje energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije“

Oznaka i naziv investicijskog prioriteta	Oznaka i naziv specifičnog cilja	Posredničko tijelo razine 1	Posredničko tijelo razine 2
4b Promicanje energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije u poduzećima	4b1 Povećanje energetske učinkovitosti i korištenja OIE u proizvodnim industrijama	Ministarstvo gospodarstva	Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost
	4b2 Povećanje energetske učinkovitosti i korištenja OIE u privatnom uslužnom sektoru (turizam i trgovina)	Ministarstvo gospodarstva	Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost
4c Podupiranje energetske učinkovitosti, pametnog upravljanja energijom i korištenje OIE u javnoj infrastrukturi, uključujući javne zgrade i u stambenom sektoru	4c1 Smanjenje potrošnje energije u zgradama javnog sektora	Ministarstvo graditeljstva	Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost
	4c2 Smanjenje potrošnje energije u stambenim zgradama (u višestambenim zgradama i obiteljskim kućama)	Ministarstvo graditeljstva	Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost
	4c3 Povećanje učinkovitosti sustava toplinarstva	Ministarstvo gospodarstva	Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost
	4c4 Povećanje učinkovitosti sustava javne rasvjete	Ministarstvo gospodarstva	Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost
4d Razvoj i provedba pametnih sustava distribucije koji djeluju pri niskim i srednjim razinama napona	4d1 Pilot projekt uvođenja naprednih mreža	Ministarstvo gospodarstva	Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost

Ukupni iznosi koji su za energetske učinkovitost i obnovljive izvore energije planirani u okviru OPKK su:

- Obnovljivi izvori energije – energija sunca: 35 MEUR
- Obnovljivi izvori energije – energija biomase: 60 MEUR
- Energetska učinkovitost javne infrastrukture: 181,8 MEUR
- Energetska učinkovitost stambenih zgrada: 90 MEUR
- Napredni distribucijski sustavi: 20 MEUR
- Visokoučinkovita kogeneracija i centralizirani toplinski sustavi: 80 MEUR
- Energetska učinkovitost i demonstracijski projekti u malim i srednjim poduzećima: 20 MEUR
- Okolišno prihvatljivi procesi i učinkovitost resursa u malim i srednjim poduzećima: 20 MEUR
- Energetska učinkovitost u velikim poduzećima: 25 MEUR.

Investicijski prioritet 1: Unapređenje energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije u tvrtkama

Ovaj investicijski prioritet ima dva specifična cilja. Jedan od njih je povećanje energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije u industriji, to u sljedećim granama: industrija željeza i čelika, industrija obojenih metala, kemijska industrija, industrija stakla, keramike i građevinskog materijala, rudarstvo, tekstilna industrija, kožnoprerađivačka i odjevna industrija, industrija papira i tiskarstvo, strojarstvo i ostale metalne industrije i industrije koje isključuju proizvodnju hrane i pića i duhansku industriju. Očekuje se da će potpora iz OPKK omogućiti ostvarivanje 30% ciljeva na području obnovljivih izvora energije i energetske učinkovitosti zadanih za sektor industrije. Ovaj se specifični cilj odnosi na sve tvrtke, ne samo malo i srednje poduzetništvo, naravno uz uvažavanja pravila za državne potpore.

Drugi specifičan cilj je povećanje energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije u uslužnim djelatnostima, i to u turizmu i trgovini. Očekuje se da će potpora z OPKK omogućiti ostvarivanje 30% ciljeva na području obnovljivih izvora energije i energetske učinkovitosti zadanih za uslužni sektor.

U specifičnim kriterijima za ovaj investicijski prioritet stoji da će se u postupku selekcije prednost dati projektima koji predviđaju mjere iznad traženih okolišnih i energetskih standarda te projektima koji omogućavaju najveće smanjenje potrošnje energije i emisija stakleničkih plinova. Konkretna ograničenja i upute bit će razvijeni unutar pojedinih poziva na prijavu projekata i mogu ovisiti o vrsti ulaganja i industrijskoj grani. Također je navedeno da financiranje iz OPKK neće biti moguće za projekte obnovljivih izvora energije za koje je ugovorena poticajna otkupna cijena električne energije.

Planirana je uspostava financijskih mehanizama te će se ograničiti iznos za dodjelu u obliku bespovratnih sredstava.

Očekuje se da će se korištenje obnovljivih izvora energije u industriji s početne razine od 51 Mtoe u 2012. godini podići na 56 Mtoe u 2023. godini, a da će uštede ostvarene mjerama energetske učinkovitosti s početnih 1,24 PJ u 2010. godini narasti 1,91 PJ 2023. godine.

U uslužnom sektoru se očekuje da će korištenje obnovljivih izvora energije s 10,3 Mtoe u 2012. godini narasti na 11,33 Mtoe u 2023. godini te da će uštede ostvarene mjerama energetske učinkovitosti s 0,33 PJ 2010. godine narasti na 0,63 PJ 2023. godine.

Investicijski prioritet 2: Potpora energetske učinkovitosti, naprednom gospodarenju energijom i korištenju obnovljivih izvora energije u javnoj infrastrukturi (uključujući javne zgrade) i u stambenom sektoru

Unutar ovog investicijskog prioriteta sredstva će se ulagati u ostvarivanje četiri specifična cilja. Prvi specifični cilj je smanjenje potrošnje energije u zgradama javne namjene čime će se prvenstveno doprinijeti ispunjavanju obveza iz Direktive o energetske učinkovitosti (2012/27/EU) koja propisuje godišnju stopu obnove grijanih zgrada javne namjene od 3%. Imajući u vidu iznos sredstava namijenjen ovom specifičnom cilju, očekuje se da će se tim sredstvima ostvariti 90% cilja zadanog Programom obnove javnih zgrada. Očekuje se da će se potrošnja energije nakon obnove smanjiti za 70% te da će godišnje energetske uštede iznositi oko 50 GWh. Obnovljivi izvori energije uključit će se zahvaljujući tzv. integralnom pristupu, prvenstveno za potrebe grijanja i hlađenja.

Drugi specifičan cilj je smanjenje potrošnje energije u stambenim zgradama (višestambene zgrade i obiteljske kuće). Imajući u vidu iznos sredstava namijenjen ovom specifičnom cilju, očekuje se da će se tim sredstvima ostvariti 30% cilja zadanog Programom obnove višestambenih zgrada i Programom obnove obiteljskih kuća. Očekuje se da će se potrošnja energije za grijanje i hlađenje nakon obnove

smanjiti za 70% te da će ukupne godišnje energetske uštede iznositi oko 40 GWh. Pretpostavljeno je da će iznos namijenjen ovom specifičnom cilju biti viši nego za industriju/usluge, ali niži nego za zgrade javne namijene. Kao i u slučaju zgrada javne namijene, obnovljivi izvori energije uključeni su u okviru integralne obnove zgrade, prvenstveno za grijanje i hlađenje.

Treći specifičan cilj je poboljšanje učinkovitosti centraliziranih toplinskih sustava – prvenstveno energetske učinkovitosti CTS-a i razine usluge dostupne krajnjim kupcima, a najvažniji očekivani rezultat je smanjena potrošnja energije zbog smanjenih gubitka u toplinskoj mreži. Na temelju procjena troškova modernizacije toplinske mreže koju je izradila Svjetska banka u iznosu od 100 milijuna eura, očekuje se da se najveći dio mreže može modernizirati u okviru ovog specifičnog cilja. Očekuje se da će gubici nakon modernizacije biti ispod 10% a da će ukupno smanjenje gubitaka iznositi oko 1 PJ što je oko 5% ukupnog cilja zadanog Trećim nacionalnim akcijskim planom energetske učinkovitosti. Potrebno je spomenuti da će se prioritet dati područjima s većom stopom korištenja CTS-a, a to su prvenstveno veliki gradovi koji imaju mogućnost korištenja mehanizma integriranih teritorijalnih ulaganja, odnosno provedbe skupa aktivnosti koje se mogu financirati iz ERDF-a, ESF-a i CF-a. Stoga će se ovaj cilj prvenstveno realizirati u okviru provedbe tog mehanizma.

Četvrti specifičan cilj je poboljšanje učinkovitosti sustava javne rasvjete. Ovaj cilj će doprinijeti smanjenju potrošnje električne energije, a očekuju se uštede od oko 60 GWh godišnje. Potrebno je napomenuti da sve investicije moraju biti dio Akcijskih planova učinkovite javne rasvjete koje moraju izraditi jedinice lokalne i regionalne (samo)uprave.

Očekivani rezultati za ovaj investicijski prioritet je smanjenje potrošnje energije u zgradama s početnih 250 kWh/m²god 2014. godine na 50 kWh/m²god u 2023. godini, i u zgradama javne namjene i u zgradama namijenjenim stanovanju. Očekuje se da će se gubici u toplinskoj mreži s početnih 12% u 2013. godini sniziti na 8% u 2023., a da će se mjerama energetske učinkovitosti u javnoj rasvjeti uštede podići s 0,08 PJ/god u 2012. godini na 0,9 PJ/god u 2023.

Primjeri aktivnosti koje će se financirati u okviru prva dva specifična cilja su:

- Energetska obnova zgrada (javnih i stambenih) – potpuna obnova, energetski pregledi i certificiranje, izrada projektne dokumentacije, tehničke mjere (zamjena prozora, izrada toplinske ovojnice, modernizacija sustava grijanja isl)
- Ugradnja naprednih mjerila, uvođenje sustava za upravljanje potrošnjom, isl
- Promocija izgradnje zgrada s gotovo nultom potrošnjom energije
- Promocija korištenja obnovljivih izvora energije – sunčani toplinski sustavi, grijanje na biomasu, visokoučinkovita kogeneracija koja koristi obnovljive izvore energije, isl
- Informativne i edukativne aktivnosti, za lokalnu i regionalnu upravu, za građane, obrazovanje energetskih savjetnika, promotivne aktivnosti.

Kako će se u okviru sva četiri strateška cilja ostvarivati financijske koristi, posebna će se pažnja posvetiti da ne dođe do pretjeranog javnog sufinanciranja i da se osigura dovoljan udio privatnih sredstava. Planirana je uspostava financijskih mehanizama te će se ograničiti iznos za dodjelu u obliku bespovratnih sredstava.

Očekuje se da će se u okviru ovog investicijskog prioriteta do 2020. godine postići sljedeći ciljevi: 10.451 kućanstvo prelazi u viši energetski razred; 55.100 GWh godišnje smanjena potrošnja primarne energije u javnim zgradama; 167 GWh godišnje smanjena potrošnja primarne energije u stambenom sektoru; 1 PJ energetskih ušteda u centraliziranim toplinskim sustavima; 6% godišnje smanjenje potrošnje električne energije u javnoj rasvjeti.

Zacrtni međurezultati za 2018. godinu su: 4.000 kućanstava prelazi u viši energetska razred, 55,1 GWh godišnje smanjena potrošnja primarne energije u javnim zgradama, 123.475.833 eura certificiranih troškova.

Investicijski prioritet 3: Razvoj i primjena naprednih distribucijskih sustava na niskom i srednjem naponu

Ovaj investicijski prioritet ima samo jedan specifični cilj, a to je uvođenje naprednih mreža, u okviru pilot projekta. Očekivani rezultati povezani su s informatizacijom distribucijskih mreža kako bi se na temelju mjerenja ustanovili stvarni gubici u srednjenaponskoj električnoj mreži i odredila područja s najvećim gubicima u niskonaponskoj mreži. Planira se i ugradnja napredne mjerne opreme u niskonaponske transformatore (20/10/0,4 kV) čime će se omogućiti praćenje opterećenja na niskom naponu te osigurati ulazni podaci za studiju uvođenja naprednih brojila (smart meters) u široku primjenu.

Očekuje se da će ostvarivanje ovog specifičnog cilja doprinijeti smanjenju gubitaka u mreži u kojoj će biti proveden pilot projekt, s 8,7% u 2012. godini na 7,6% u 2023. godini. Očekuje se da će 5.800 kupaca biti spojeno na naprednu mrežu do 2023. godine.

Uočeni nedostaci i predložene mjere

U okviru PO 4 zadani su međuciljevi za 2018. godinu samo za tri indikatora – broj kućanstava s poboljšanim energetska karakteristikama, smanjenje potrošnje primarne energije u zgradama u javnom vlasništvu i iznos ukupnih odobrenih sredstava. Potrebno je međuciljeve zadati za sve indikatore, u svakoj godini provedbe.

U tekstu OPKK je u okviru investicijskog cilja 1 koji se bavi potrošnjom energije u industriji i uslužnim djelatnostima najavljen postotni doprinos korištenju obnovljivih izvora energije i energetska učinkovitosti, međutim nije definirano na što se ti postotni udjeli odnose. Potrebno je pojasniti na što se odnose navedeni ciljevi.

U OPKK se navodi da će on svojom alokacijom za industriju ostvariti 30% nacionalnog cilja. Iako se OPKK u toj procjeni poziva na treći Nacionalni akcijski plan energetska učinkovitosti, Nacionalni plan za obnovljive izvore energije i nacionalni program za obnovu poslovnih zgrada, nije jasno prikazano kako se došlo do ove procjene.

Jednako tako, OPKK se u okviru investicijskog cilja 2, u segmentu javnih i stambenih zgrada, poziva na nacionalne programe te doprinos nacionalnim ciljevima određuje na temelju alokacije određene u OPKK. Iako se iz opisa može načelno shvatiti metodološki pristup, smatramo da je ovakve analize i izjave potrebno jasno i transparentno potkrijepiti prikazom izračuna koji su doveli do ovih rezultata.

Slično tome, u okviru investicijskog prioriteta 2 koji se bavi javnim i stambenim zgradama, zadan je doprinos sektora zgradarstva od 34%, ali je također nejasno na što se navedeni postotni udio odnosi pa je i njega potrebno jasno definirati.

Investicijski prioritet 2 odnosi se i na sustave javne rasvjete, međutim očekivani je rezultat nejasno zadan: „*Glavni rezultat očekuje se u uštedi potrošnje električne energije. U okviru trećega Nacionalnog akcijskog plana energetska učinkovitosti predviđa se da će se tri četvrtine ukupne potrošnje električne energije za javnu rasvjetu pokriti odgovarajućim mjerama za modernizaciju sustava javne rasvjete do 2020. Na temelju iskustva iz nacionalno financiranih programa, mjerama u sklopu sustava javne*

rasvjete bi se, prema očekivanjima, uspjela ostvariti ušteda do 60 GWh godišnje. Planirani rezultati u okviru ovog SC-a bit će s jedne strane podložni ograničeno dostupnim dodijeljenim sredstvima, no čak i relativno malen iznos sufinanciranja iz ESI fondova može imati znatan učinak. Naime svrha je ovog SC-a doprinijeti ostvarenju cilja definiranog u okviru trećeg Nacionalnog akcijskog plana energetske učinkovitosti, a to je ostvariti uštedu konačne potrošnje energije u sustavima javne rasvjete u vrijednosti od 1PJ do 2020., što iznosi oko 50% uštede procijenjene do 2020. za sektor javne rasvjete. To odgovara smanjenju potrošnje električne energije za 6% godišnje za uslugu javne rasvjete.“ Potrebno je jasnije zadati očekivani rezultat.

Obveza najmanje usmjeravanja 12% sredstava za ublažavanje i prilagodbu klimatskim promjenama nije na odgovarajuć način razrađena ni u Partnerskom ugovoru ni u OPKK, već je napisano da tom cilju doprinose istraživanje i razvoj, digitalna agenda, kompetitivnost malih i srednjih poduzeća te poticanje energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije. Klimatski ciljevi vezani za ESF nisu na odgovarajuć način razrađeni ni u EU pa treba pratiti razvoj događaja na europskoj razini i sudjelovati u raspravama. Potrebno je razmotriti ugljični otisak svih operativnih programa i mogućnosti da otisak bude negativan.

5. Iskorištenje sredstava za energetske učinkovitost i obnovljive izvore u razdoblju 2014-2017

Ovdje je dan pregled broja i ciljeva objavljenih natječaja te broja ugovorenih projekata u okviru Prioritetne osi „Promocija energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije“, do 8.12.2016. godine³.

Do danas (23.12.2016. godine) su pokrenuta četiri postupka koje su ukupna predviđena sredstva veća od 47 MEUR, ukupna vrijednost potpisanih ugovora je 9,4 MEUR, a potpisano je 105 ugovora. U odnosu na ukupni iznos sredstava dodijeljenih ovoj prioritetnoj osi, objavljeno je nešto manje od 9% i ugovoreno je oko 2%. Pregled natječaja objavljenih u okviru Prioritetne osi Poticanje energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije do 23.12.2016. godine prikazuje sljedeća tablica.

Natječaji pokrenuti u okviru PO 4, do 23.12.2016.

Strateški cilj	Poziv	Predviđena sredstva	Ugovoreno
4C1	Izrada projektne dokumentacije za energetske obnovu zgrada i korištenje obnovljivih izvora energije u javnim ustanovama koje obavljaju djelatnost odgoja i obrazovanja (srpanj 2015)	4,5 mln kn	8,3 mln kn (72 ugovora), od toga 7,26 mln bespovratna sredstva
4 c1	Energetska obnova zgrada i korištenje obnovljivih izvora energije u javnim ustanovama koje obavljaju djelatnost odgoja i obrazovanja	50 mln kn	26 mln kn
4c1	Energetska obnova zgrada i korištenje obnovljivih izvora energije u javnim ustanovama koje obavljaju djelatnost odgoja i obrazovanja	152 mln kn	U tijeku
4c2	Energetska obnova višestambenih zgrada“.	152 mln kn	U tijeku

U okviru strateškog cilja 4c1 9.7.2015. objavljen je poziv „Izrada projektne dokumentacije za energetske obnovu zgrada i korištenje obnovljivih izvora energije u javnim ustanovama koje obavljaju djelatnost odgoja i obrazovanja“. Iako najavljen kao trajno otvoren poziv koji će biti otvoren do kraja financijskog razdoblja odnosno do iskorištenja ukupnog raspoloživog iznosa od 4,5 milijuna kuna, zbog velikog broja zaprimljenih projektnih prijedloga, Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja obustavilo je zaprimanje projektnih prijedloga po predmetnom Pozivu u razdoblju od 15. prosinca 2015. godine do 15. travnja 2016. godine. S 15. travnjem 2016. godine ovaj je poziv obustavljen sukladno odobrenju Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije. Iznos dostupnih financijskih sredstava povećao se koliko je potrebno da bi se bespovratna sredstva dodijelila projektnim prijedlozima pristiglim do trenutka stupanja na snagu privremene obustave Poziva, a koji se nalaze na rezervnoj listi koja obuhvaća one projektne prijedloge koji su zadovoljili minimalni bodovni prag. U okviru Pilot poziva za izradu projektne dokumentacije potpisana su 72 ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava, čija ukupna ugovorena vrijednost iznosi 8,38 milijuna kuna, pri čemu 7,26 milijuna kuna (85%) čine bespovratna sredstva EU. Temeljem tih ugovora 18 dječjih vrtića, 2 učenička doma, 4 gimnazije, srednje, odnosno glazbene škole i 48 osnovnih škola izradit će projektne dokumentacije za energetske obnovu, kojom bi se u perspektivi ostvarivale energetske uštede, smanjili troškovi režija te povećali ugodnost boravka i rada.

³ Datum trenutno (23.12.2016) posljednjeg ažuriranja popisa operacija na www.strukturnifondovi.hr

U okviru istog strateškog cilja objavljen je i poziv „Energetska obnova zgrada i korištenje obnovljivih izvora energije u javnim ustanovama koje obavljaju djelatnost odgoja i obrazovanja“ za koji je bilo osigurano 50.000.000,00 kuna bespovratnih sredstva iz Europskog fonda za regionalni razvoj i Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost. Zbog velikog broja pristiglih projektnih prijedloga, čak 209, te višestruko premašene alokacije, poziv je privremeno obustavljen 15. prosinca 2015. godine kako bi se obradili pristigli projektni prijedlozi i utvrdio iznos preostalih bespovratnih sredstava. Kako je za dodjelu preostalo nešto manje od pola predviđene alokacije, 24 milijuna kuna, 15. travnja 2016. godine ponovno je pokrenuto zaprimanje projektnih prijedloga s ciljem iscrpljenja trenutno raspoloživih financijskih sredstava po predmetnom Pozivu, pod jednakim uvjetima. U okviru ovih projekata izvršit će se radovi energetske obnove koji će rezultirati ostvarivanjem energetske ušteda, smanjenjem troškova režija te povećanjem ugodnosti boravka i rada u tim odgojno-obrazovnim javnim ustanovama.

U okviru strateškog cilja 4c1 22.11.2016. objavljen je poziv „Energetska obnova zgrada i korištenje obnovljivih izvora energije u javnim ustanovama koje obavljaju djelatnost odgoja i obrazovanja“. Svrha poziva je provedba mjera energetske obnove i korištenje obnovljivih izvora energije u zgradama javnog sektora u kojima javne ustanove obavljaju djelatnost odgoja i obrazovanja koje će rezultirati smanjenjem potrošnje energije za grijanje/hlađenje kroz integrirani pristup. U okviru ovog Poziva osigurano je 152.000.000,00 kuna iz EFRR-a, a u slučaju iskorištenja sredstava postoji mogućnost povećanja alokacije.

U okviru strateškog cilja 4c2 17.10.2016. objavljen je poziv „Energetska obnova višestambenih zgrada“. Svrha Poziva na dostavu projektnih prijedloga „Energetska obnova višestambenih zgrada“ je provedba mjera energetske obnove i korištenje obnovljivih izvora energije u višestambenim zgradama koje će rezultirati smanjenjem potrošnje energije za grijanje/hlađenje kroz integrirani pristup. Predviđeni iznos je 152 milijuna kuna.

Do danas (23.12.2016. godine) nije pokrenut ni jedan postupak dodjele sredstava u okviru Investicijskog prioriteta 4b i Investicijskog prioriteta 4d. Za oba prioriteta kriteriji za odabir operacija, koji predstavljaju uvjet da natječaji budu raspisani, usvojeni su na sjednici Odbora za praćenje OPKK održanoj 25.11.2016. godine⁴.

Obnovljivi izvori energije u Prioritetnoj osi 4

Investicijski prioritet 4b Promocija energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije u poduzećima jedini je cilj u okviru kojeg su eksplicitno zadani ciljevi u pogledu korištenja obnovljivih izvora energije. Zahvaljujući ovom cilju do 2023. godine obnovljivi izvori energije zamijenit će 6,03 ktoe finalne energije koja se trenutno dobiva iz fosilnih goriva⁵ (5 ktoe u industriji i 1,03 ktoe u uslugama).

Zbog lakšeg uvida u opseg potpore koji se u okviru OPKK predviđa za obnovljive izvore energije ovdje je proveden jednostavan izračun koliko bi se novih kapaciteta postrojenja koja koriste obnovljive izvore energije moglo očekivati ukoliko bi se u sunčane sustave uložilo 35 milijuna eura, a u sustave koji koriste energiju biomase 60 milijuna eura⁶ te je dana usporedba s trenutno instaliranim kapacitetima u RH.

Investicijski trošak zakogeneracijska postrojenja na krutu biomasu iznosi oko 1400 eur/kW, a u solarne toplinske sustave oko 850 eur/kW (12). Uz pretpostavku da bi ukupna investicija bila uložena u

---

⁴<http://www.strukturnifondovi.hr/odbor-za-pracenje-op-konkurentnost-i-kohezija-2014-2020>

⁵ Očekuje se da će poticaj korištenju obnovljivih izvora energije dati i u okviru investicijskog prioriteta 4c, međutim tu ciljevi za obnovljive izvore nisu izdvojeni nego se korištenje obnovljivih izvora energije predviđa u okviru integralne obnove zgrada

⁶ Ti su iznosi specificirani u OPKK, str 154 engleske verzije

industrijske i uslužne objekte uz stopu sufinanciranja 40%, iskorištenje ukupno raspoloživih sredstava omogućilo bi instaliranje oko 100 MW sunčanih toplinskih sustava i oko 130 MW kogeneracijskih postrojenja koja koriste biomasu.

Za usporedbu, danas – nakon više od 10 godina poticanja korištenja obnovljivih izvora energije (što putem poticajne otkupne cijene za električnu energiju, što putem sufinanciranja ulaganja za postrojenja koja nisu obuhvaćena sustavom poticaja za isporučenu energiju) – u pogonu su kogeneracijska postrojenja koja koriste biomasu instalirane snage oko 113 MW, elektrane na biomasu instalirane snage oko 25 MW dok se toplinska snaga ugrađenih solarnih kolektora procjenjuje na oko 100 MW (13). Može se zaključiti da bi potpuno iskorištenje OPKK sredstava namijenjenih za obnovljive izvore energije u samo sedam godina udvostručilo trenutne kapacitete instalirane u solarnim toplinskim sustavima i postrojenjima na biomasu, i to samo u nekim industrijskim granama te djelatnostima turizma i trgovine.

Uočeni nedostaci i predložene mjere

Uz postotak ugovorenih sredstava do kraja 2016. godine koji je u odnosu na raspoloživa sredstvanizak i iznosi oko 2%, potrebno je primijetiti da je svaki pojedinačni raspisani natječaj popraćen s višestrukim izmjenama dokumentacije. Raspisi natječaja bi se pojednostavili te bi se smanjila vjerojatnost pojavljivanja pogrešaka u natječajnoj dokumentaciji kad bi se izradili ujednačeni predlošci dokumentacije koji bi se mogli koristiti za sve raspise.

Poteškoće su se pojavljivale i u planiranju sredstava, jer je interes korisnika premašivao raspoloživa sredstva. Interes korisnika potrebno je pravovremeno istražiti, najbolje putem anketnih upitnika dostavljenim ciljnim skupinama.

Nedostatak u okviru specifičnih ciljeva 4c1 i 4c2 je činjenica da se u obzir uzima energetska certifikat koji je pokazatelj isključivo toplinskih potreba zgrade izračunatih na temelju njezinih konstrukcijskih svojstava. Kao relevantan pokazatelj trebala bi se uzimati cjelokupna primarna potrošnja energije zgrade koja u obzir uzima i toplinske potrebe zgrade i učinkovitost termo-tehničkih sustava u zgradi, korištene energente i potrošnju električne energije za rasvjetu. Uvažavanje potrošnje primarne energije omogućilo bi odgovarajuće vrednovanje obnovljivih izvora energije i njihov doprinos smanjenju potrošnje energije na razini objekta. Metodologija određivanja primarne potrošnje energije zgrade već je propisana hrvatskom regulativom o energetskom certificiranju zgrada, no još nije u primjeni.

Dio mjera navedenih u tekstu OPKK kao primjeri aktivnosti koje će se financirati za sada se uopće ne provode, a od velike su važnosti: promocija izgradnje zgrada s gotovo nultom potrošnjom energije, promocija korištenja obnovljivih izvora energije, informativne i edukativne aktivnosti, za lokalnu i regionalnu upravu, za građane te obrazovanje energetskih savjetnika. Provedbu tih mjera potrebno je čim prije osmisliti i s njom započeti.

6. Zaključci i preporuke

U nastavku su predložene mjere koje daju odgovor na uočene manjkavosti i koje bi dale dodatan poticaj korištenju obnovljivih izvora energije i energetske učinkovitosti. Prema mogućem roku provedbe, podijeljene su na kratkoročne, srednjoročne i dugoročne mjere. Kratkoročne mjere je moguće poduzeti odmah, srednjoročne mjere predlažu se u okviru eventualne revizije OPKK, a dugoročne mjere se odnose na naredno financijsko razdoblje (od 2021. do 2027. godine) i kasnije.

Kratkoročne mjere

Ovdje su pobrojane i pojašnjene mjere koje se mogu provesti tijekom 2017. godine.

- Pospješiti uvid zainteresirane javnosti u povlačenje EU sredstava unutar pojedinih prioritetnih osi, s ciljem povećanja mogućnosti korištenja sredstava

Nadležna tijela trebala bi redovito (najmanje jednom mjesečno) ažurirati javno dostupne informacije o raspisanim natječajima te o odobrenim i utrošenim ESI sredstvima za pojedine prioritetne osi. Na taj način omogućio bi se bolji uvid u raspolaganje javnim sredstvima te bi se dao dodatan poticaj za ujednačeno trošenje sredstava koja su na raspolaganju. Također bi trebalo ažurirati i aktivirati Zaključak Sabora prema kojem Vlada RH ima obvezu podnositi Saboru izvješća o korištenju ESI sredstava za polugodišnja razdoblja.

- Sa zainteresiranom javnosti raspraviti ciljeve i očekivane rezultate pojedinih investicijskih prioriteta i specifičnih ciljeva te ispunjenost zadanih preduvjeta

Ovdje su detaljno analizirani Tematski cilj 4 Partnerskog ugovora, „Potpora prelasku na gospodarstvo s malim udjelom ugljika u svim sektorima“ i Prioritetna os 4 OPKK, „Poticanje energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije“, u okviru čega je ustanovljen niz manjkavosti i nejasnoća. Tijekom 2017. godine predlaže se provedba javnih konzultacija koje će ukazati na nejasnoće i dvosmislenosti unutar usvojenih dokumenata, te predložiti i dogovoriti jasna tumačenja. Rezultati se mogu koristiti u okviru eventualne revizije OPKK.

- Poboljšati suradnju nadležnih tijela i krajnjih korisnika

U cilju boljeg planiranja natječaja i uspješnijeg trošenja sredstava, potrebno je provesti istraživanje potreba korisnika i tome prilagoditi natječaje. Suradnja korisnika i posredničkih tijela unaprijedila bi se i održavanjem redovitih sastanaka, u cilju poboljšanja provedbe pojedinih projekata/operacija, identifikacije i uklanjanja rizika. Društvena korist također bi se povećala uspostavljanjem kontakata između korisnika unutar pojedine prioritetne osi i njihove suradnje, kao i prikupljanjem povratnih informacija od strane nadležnih tijela s ciljem kontinuiranog poboljšanja sustava korištenja ESI fondova.

- Za sve indikatore usvojiti i uspostaviti sustav praćenja međuciljeva

Usvajanjem međuciljeva za pojedinu godinu provedbe OPKK poboljšao bi se nadzor nad provedbom OPKK i olakšala revizija OPKK u 2018. godini, ukoliko do nje dođe. Međuciljeve bi trebalo zadati za sve indikatore.

- Razmotriti mogućnost uvrštavanja energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije u svim industrijskim granama i uslužnim djelatnostima u jedinstven OPKK

Trenutno su od uslužnih djelatnosti u OPKK uvršteni samo turizam i trgovina, a industrijske su grane podijeljene između OPKK i Programa ruralnog razvoja. Na taj se način te djelatnosti stavljaju u različit

položaj jer provedba nekih programa napreduje brže a nekih sporije. Potrebno je razmotriti mogućnost da sve industrije budu uvrštene u OPKK, kao i sve uslužne djelatnosti.

- Uključiti obnovljive izvore energije u smanjenje korištenja primarne energije

U indikatore provedbe OPKK treba uvrstiti i doprinos obnovljivih izvora energije smanjenju korištenja primarne energije. Sada se doprinos obnovljivih izvora razmatra samo u kontekstu smanjenja finalne potrošnje energije u obnovljenoj zgradi ili u poduzeću i to samo u kontekstu energije za grijanje/hlađenje. Međutim, obnovljivi izvori energije doprinose smanjenju potreba za primarnom energijom, čime povećavaju i sigurnost opskrbe i na taj način doprinose strategiji EU 2020. Ove izmjene treba povezati s već dugo najavljivanim izmjenama u energetske certifikatima za zgrade i građevine, te uskladiti tekst OPKK sa sadržajem novih energetske certifikata. Kao indikator se predlaže „smanjenje godišnje potrošnje primarne energije u obnovljenim zgradama“ umjesto „smanjenje prosječne energije potrebne za grijanje/hlađenje u obnovljenim zgradama“.

Srednjoročne mjere

Ova se grupa mjera zasniva na pretpostavci da će se OPKK revidirati u razdoblju provedbe, primjerice 2018. godine. U tom slučaju, potrebno je u tekstu OPKK napraviti izmjene dogovorene u okviru javne rasprave provedene u 2017. godini

Dugoročne mjere

Dugoročne mjere odnose se na naredno financijsko razdoblje, od 2021. do 2027. godine i kasnija razdoblja.

- Osmisliti strategiju razvoja RH do 2050 i identificirati sektore koji su prioritetni i za EU i za HR

Prije svega, nužno je osigurati da su iznosi sredstava koji su na raspolaganju iz ESI fondova usklađeni s hrvatskim razvojnim prioritetima. Prioriteti se ne smiju definirati na temelju odobrenih sredstava, već je potrebno na temelju utvrđenih prioriteta pregovarati o namjenskim sredstvima. Povezano s poticanjem energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije, važno je napomenuti da je već više od godinu dana u izradi Strategija niskougljičnog razvoja Republike Hrvatske do 2030. godine, s pogledom na 2050. godinu. Kako bi ona trebala biti krovna razvojna strategija iz koje će slijediti ostale strategije, ključno je u narednim financijskim razdobljima strateške razvoje prioritete tranzicije u niskougljično gospodarstvo uskladiti s prioritetima za financiranje iz ESI.

- Identificirati prioritete za naredno financijsko razdoblje EU (2021-2027)

Sustav za povlačenje sredstava mora spremno dočekati odobrena sredstva i odmah započeti s njihovim korištenjem. Na temelju broja ugovorenih projekata i stope iskorištenosti sredstava po prioritetnim osima može se zaključiti da je stopa iskorištenost visoka i broj ugovorenih projekata velik u slučajevima gdje postoji velik interes kod prijavitelja: do kraja 2016. godine malo i srednje poduzetništvo i njihove potporne institucije⁷ pokazali su se najspremniji za povlačenje sredstava, dok drugi sektori znatno zaostaju. Zato bi za razdoblje nakon 2020. trebalo razmotriti povezivanje iznosa koji će biti odobreni za neki tematski cilj s uspješnošću korištenja sredstava u razdoblju do 2020. godine te nova područja

---

⁷ Može se pretpostaviti da bi se sličan interes zapazio kod organizacija civilnoga društva koje više godina čekaju natječaje najavljene u okviru Operativnog programa Učinkoviti ljudski potencijali, međutim natječajni namijenjeni OCD-ima većinom još uvijek nisu raspisani

otvarati samo ukoliko postoje vrlo jasne potrebe i garancije za uspješno korištenje sredstava, čime bi se omogućila ulaganja u one segmente sustava koji su spremni za njihovo povlačenje.

- U prioritetnim područjima identificirati i na participativan način razraditi projekte i programe i na temelju njih pregovarati o dodjeli ESI sredstava

Da bi se u narednim financijskim razdobljima sredstva koristila uspješnije no u razdoblju 2014-2020, potrebno je osmisliti dugoročne razvojne prioritete i na participativan ih način usuglasiti s dionicima i zainteresiranom javnošću. Uz to, potrebno je osmisliti sustav javne uprave koji je stimuliran za korištenje i dobro upravljanje ESI fondovima. Usuglašene i široko prihvaćene razvojne prioritete potrebno je usuglasiti s Europskim razvojnim prioritetima, a zahvaljujući tome ESI sredstva neće predstavljati cilj nego alat za ispunjavanje zacrtanih ciljeva.

Reference

1. An introduction to EU Cohesion Policy 2014-2020, Europska komisija, srpanj 2014.
2. Contribution of the European structural and investment funds to the 10 Commission priorities: Energy Union and climate, Europska komisija, prosinac 2015.
3. Partnership Agreement, Republic of Croatia, 2014HR16M8PA001.1.3
4. Balić, D. et al: Program korištenja potencijala za učinkovitost u grijanju i hlađenju za razdoblje 2016. – 2030., Ministarstvo gospodarstva, 2015, poslovna tajna – povjerljivo, https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/DOC_88244.pdf
5. Operativni program „Konkurentnost i kohezija 2014 – 2020“
6. <http://www.esf.hr/wordpress/wp-content/uploads/2015/07/Istra%C5%BEivanje-javnog-mi%C5%A1ljenja-o-koristima-i-iskori%C5%A1tavanju-fondova-Europske-unije.pdf>
7. Nacionalni program reformi, Međuresorna radna skupina za Europski semestar, Zagreb, 2016 (<https://vlada.gov.hr/UserDocsImages/Sjednice/2016/17%20sjednica%20Vlade/17%20-%201a.pdf>)
8. Akcijski plan za povećanje učinkovitosti korištenja ESI fondova za razdoblje 2016.-2018., Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije, svibanj 2016.
9. <http://www.odyssee-mure.eu>
10. Balić D. et al, Program korištenja potencijala za učinkovitost u grijanju i hlađenju za razdoblje 2016.-2030, https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/DOC_88244.pdf, 23.12.2016.
11. Popis operacija OPKK do 8.12.2016, Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije, www.strukturnifondovi.hr, 15.12.2016.
12. Cost-benefit analysis for the potential of high-efficiency cogeneration in Cyprus, Santamaria, M et al, Joint Research Center, 2016
13. Energija u Hrvatskoj 2013, Ministarstvo gospodarstva, Zagreb, 2012.

Prilog I: Operativni program Konkurentnost i kohezija 2014. – 2020.

Ovaj se Operativni program sastoji od devet prioriteta. Unutar svake prioriteta osi zadani su investicijski prioriteti, koji će se realizirati ispunjavanjem odgovarajućih specifičnih ciljeva. Za svaki strateški cilj zadane su dvije razine posredničkih tijela – Posredničko tijelo razine 1 i Posredničko tijelo razine 2.

Prioritetne osi, investicijske prioritete, specifične ciljeve i posrednička tijela razine 1 i razine 2 prikazuje sljedeća tablica. Popis svih operacija financiranih iz OPK&K dostupan je na web stranici struktturnifondovi.hr, a ovdje su prikazani rezultati istraživanja provedenog do početka studenog 2016. godine.

Tablica Prioritetne osi, specifični ciljevi i posrednička tijela unutar Operativnog programa Konkurentnost i kohezija

Prioritetna os	Investicijski prioritet	Oznaka specifičnog cilja	Naziv specifičnog cilja	Posredničko tijelo razine 1	Posredničko tijelo razine 2
1. Jačanje gospodarstva primjenom istraživanja i inovacija	Poboljšanje infrastrukture i kapaciteta za istraživanje i inovacije s ciljem razvijanja uspješnosti istraživanja i inovacija te promoviranje centara za kompetencije, posebno onih od europskog interesa	1a1	Povećana sposobnost sektora istraživanja i razvoja (IR) za obnavljanje istraživanja vrhunske kvalitete i zadovoljavanje potreba gospodarstva	Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta	Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih Središnja agencija za financiranje i ugovaranje programa i projekata Europske unije
	Promicanje poslovnih ulaganja u inovacijama i istraživanjima te razvoj veza i sinergija između poduzeća, IR centara i visokog obrazovanja, posebno razvoja proizvoda i usluga, tehnološko povezivanje, socijalna inovacija, ekološka inovacija, usluge javnog servisa, zahtjevi za poticajima, umrežavanje, klasteri i otvorena inovacija kroz pametnu specijalizaciju, tehnološko jačanje i primijenjeno istraživanje, pilot linije, pred proizvodna provjera	1b1	Novi proizvodi i usluge kao rezultat djelatnosti istraživanja, razvoja i inovacija (IRI)	Ministarstvo gospodarstva	Hrvatska agencija za malo gospodarstvo, inovacije i investicije
		1b2	Jačanje djelatnosti istraživanja, razvoja i inovacija (IRI) poslovnog sektora kroz stvaranje povoljnog inovacijskog okruženja		Središnja agencija za financiranje i ugovaranje programa i projekata Europske unije

	valjanosti, napredne proizvodne mogućnosti i početne proizvodnje, posebno u Ključnim tehnologijama koje potiču razvoj i inovacije i širenje tehnologija za opću namjenu				
2. Korištenje informacijskih i komunikacijskih tehnologija	Proširenje dostupnosti širokopojasnog pristupa i izgradnja mreža velikih brzina te podrška usvajanju novih tehnologija i mreža za digitalno gospodarstvo	2a1	Razvoj infrastrukturne širokopojasne mreže sljedeće generacije u područjima bez infrastrukture širokopojasne mreže sljedeće generacije i bez dovoljno komercijalnog interesa, za maksimalno povećanje socijalne i ekonomske dobrobiti	Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture	Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture
	Proširenje dostupnosti širokopojasnog pristupa i izgradnja mreža velikih brzina te podrška usvajanju novih tehnologija i mreža za digitalno gospodarstvo	2a1	Razvoj infrastrukturne širokopojasne mreže sljedeće generacije u područjima bez infrastrukture širokopojasne mreže sljedeće generacije i bez dovoljno komercijalnog interesa, za maksimalno povećanje socijalne i ekonomske dobrobiti	Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture	Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture
	Jačanje aplikacija informacijskih i komunikacijskih tehnologija za e–upravu, e–učenje, e–uključenost, e–kulturu i e–zdravlje	2c1	Povećanje korištenja IKT-a u komunikaciji između građana i javne uprave putem uspostave IKT	Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije	Središnja agencija za financiranje i ugovaranje programa i projekata Europske unije

			koordinacijske strukture i softverskih rješenja		
3. Poslovna konkurentnost	Promicanje poduzetništva, posebno olakšavajući ekonomsko iskorištavanje novih ideja i poticanje stvaranja novih poduzeća, uključujući putem poslovnih inkubatora	3a1	Bolji pristup financiranju za male i srednje poduzetnike	Ministarstvo poduzetništva i obrta	Hrvatska agencija za malo gospodarstvo, inovacije i investicije
		3a2	Omogućavanje povoljnog okruženja za razvoj poduzetništva		
	Podupiranje kapaciteta MSP-ova za rast na regionalnom, nacionalnom i međunarodnom tržištu te angažiranost u inovacijskim procesima	3d1	Poboljšani razvoj i rast malih i srednjih poduzetnika na domaćem i stranim tržištima		
		3d2	Poboljšana inovativnost malih i srednjih poduzetnika		
4. Promicanje energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije	Promicanje energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije u poduzećima	4b1	Povećanje energetske učinkovitosti i korištenja OIE u proizvodnim industrijama	Ministarstvo gospodarstva	Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost
		4b2	Povećanje energetske učinkovitosti i korištenja OIE u privatnom uslužnom sektoru (turizam i trgovina)		
	Podupiranje energetske učinkovitosti, pametnog upravljanja energijom i korištenja OIE u javnoj infrastrukturi, uključujući javne zgrade, i u stambenom sektoru	4c1	Smanjenje potrošnje energije u zgradama javnog sektora	Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja	
		4c2	Smanjenje potrošnje energije u stambenim zgradama (u višestambenim zgradama i obiteljskim kućama)		

		4c3	Povećanje učinkovitosti sustava toplinarstva	Ministarstvo gospodarstva	
		4c4	Povećanje učinkovitosti javne rasvjete		
	Razvoj i provedba pametnih sustava distribucije koji djeluju pri niskim i srednjim razinama napona	4d1	Pilot-projekt uvođenja naprednih mreža		
5. Klimatske promjene i upravljanje rizicima	Podupiranje ulaganja za prilagodbu na klimatske promjene, uključujući pristupe temeljene na ekosustavu	5a1	Poboljšanje praćenja, predviđanja i planiranja mjera prilagodbe klimatskim promjenama	Ministarstvo zaštite okoliša i prirode	Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost
	Promicanje ulaganja koja se odnose na posebne rizike, osiguranje otpornosti na katastrofe i razvoj sustava za upravljanje katastrofama	5b1	Jačanje sustava upravljanja katastrofama	Ministarstvo poljoprivrede	Hrvatske vode
6. Zaštita okoliša i održivost resursa	Očuvanje, zaštita, promicanje i razvoj prirodne i kulturne baštine	6c1	Povećanje zapošljavanja i turističkih izdataka kroz unaprjeđenje kulturne baštine	Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije	Središnja agencija za financiranje i ugovaranje programa i projekata Europske unije
		6c2	Povećanje atraktivnosti, edukativnog kapaciteta i održivog upravljanja odredištima prirodne baštine		
	Aktivnosti kojima se poboljšava urbani okoliš, revitalizacija gradova, obnova i dekontaminacija nekadašnjeg industrijskog zemljišta (uključujući prenamijenjena područja), smanjenje zagađenja zraka i promicanje mjera za smanjenje buke	6e1	Poboljšanje sustava upravljanja i praćenja kvalitete zraka sukladno Uredbi 2008/50/EZ	Ministarstvo zaštite okoliša i prirode	Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost
		6e2	Obnova brownfield lokacija (bivša vojna i/ili industrijska područja) unutar ITU	Ministarstvo regionalnoga razvoja i	Središnja agencija za financiranje i ugovaranje programa i projekata Europske unije

				fondova Europske unije	
	Ulaganje u sektor otpada kako bi se ispunili zahtjevi pravne stečevine Unije u području okoliša i zadovoljile potrebe koje su utvrdile države članice za ulaganjem koje nadilazi te zahtjeve	6i1	Smanjena količina otpada koji se odlaže na odlagališta	Ministarstvo zaštite okoliša i prirode	Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost
	Ulaganje u vodni sektor kako bi se ispunili zahtjevi pravne stečevine Unije u području okoliša i zadovoljile potrebe koje su utvrdile države članice za ulaganjem koje nadilazi te zahtjeve	6ii1	Unaprjeđenje javnog vodoopskrbnog sustava u svrhu osiguranja kvalitete i sigurnosti usluga opskrbe pitkom vodom	Ministarstvo poljoprivrede	Hrvatske vode
		6ii2	Razvoj sustava prikupljanja i obrade otpadnih voda s ciljem doprinosa poboljšanju stanja voda		
	Zaštita i obnova biološke raznolikosti i tla te promicanje eko usluga, uključujući NATURA 2000 i »zelenu« infrastrukturu	6iii1	Poboljšano znanje o stanju bioraznolikosti kao temelja za učinkovito praćenje i upravljanje bioraznolikošću	Ministarstvo zaštite okoliša i prirode	Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost
		6iii2	Uspostava okvira za održivo upravljanje bioraznolikošću (primarno Natura 2000)		
		6iii3	Razminiranje, obnova i zaštita šuma i šumskog zemljišta u zaštićenim i Natura 2000 područjima		
7. Povezanost i mobilnost	Podupiranje multimodalnog jedinstvenog europskog	7a1	Unaprjeđenje cestovne mreže TEN-T i pristupa cestovnoj mreži TEN-T	Ministarstvo pomorstva,	Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture

	prometnog prostora ulaganjem u TEN-T			prometa i infrastrukture	
	Poboljšavanje regionalne mobilnosti povezivanjem sekundarnih i tercijarnih čvorišta s infrastrukturom TEN-T-a, uključujući multimodalna čvorišta	7b1	Poboljšanje cestovne sigurnosti u dijelovima s visokom razinom mješovitog prometa		
	Podupiranje multimodalnog jedinstvenog europskog prometnog prostora ulaganjem u TEN-T	7i1	Povećanje teretnog prometa na unutarnjim vodnim putovima		
	Razvoj i unapređenje prometnih sustava prihvatljivih za okoliš (uključujući one s niskom razinom buke), i prometni sustavi s niskim emisijama CO ₂ , uključujući unutarnje plovne putove i pomorski prijevoz, luke, multimodalne veze i aerodromsku infrastrukturu, radi promicanja održive regionalne i lokalne mobilnosti	7ii1	Poboljšanje dostupnosti naseljenih otoka za njihove stanovnika		
		7ii2	Povećanje broja putnika u javnom prijevozu		
		7ii3	Poboljšanje dostupnosti Dubrovnika zrakom		
	Razvoj i obnova sveobuhvatnih, visokokvalitetnih i interoperabilnih željezničkih sustava te promicanje mjera za smanjenje buke	7iii1	Povećanje uporabe i važnosti željezničke mreže		
8. Socijalno uključivanje i zdravlje	Ulaganje u zdravstvenu i socijalnu infrastrukturu što pridonosi nacionalnom, regionalnom i lokalnom razvoju, smanjujući nejednakosti u smislu zdravstvenog statusa, promičući socijalnu uključenost, kulturne i rekreativne	9a1	Poboljšanje pristupa primarnoj i hitnoj zdravstvenoj zaštiti, s fokusom na udaljena i deprivirana područja	Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije	Središnja agencija za financiranje i ugovaranje programa i projekata Europske unije

	usluge te prelazak s institucionalne skrbi na skrb u zajednici				
		9a2	Poboljšanje učinkovitosti i dostupnosti bolničkog liječenja		
		9a3	Promicanje socijalne uključenosti i smanjenje nejednakosti kroz poboljšani pristup socijalnim uslugama te prelazak s institucionalne skrbi na skrb u zajednici putem poboljšane socijalne infrastrukture		
		9a4	Provedba pilot aktivnosti koje imaju za cilj promociju socijalne uključenosti i smanjenje siromaštva ratnih veterana i civilnih žrtava Domovinskog rata		
	Pružanje podrške fizičkoj, gospodarskoj i socijalnoj obnovi ugroženih zajednica u urbanim i ruralnim područjima	9b1	Održiva fizička, socijalna i gospodarska regeneracija pet depriviranih pilot područja s ciljem smanjenja socijalnih nejednakosti, isključenosti i siromaštva		
9. Obrazovanje, vještine i cjeloživotno učenje	Ulaganje u obrazovanje, vještine i cjeloživotno učenje kroz razvoj infrastrukture za obrazovanje i osposobljavanje	10a1	Razvoj digitalno zrelih škola koje su spremne za korištenje potencijala informacijsko komunikacijske tehnologije u obrazovanju	Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije	Središnja agencija za financiranje i ugovaranje programa i projekata Europske unije

			i razvoju vještina za 21. stoljeće, potrebnih na tržištu rada		
		10a2	Modernizacija, unaprjeđenje i povećanje infrastrukture studentskog smještaja u visokom obrazovanju s ciljem poboljšanja pristupa visokom obrazovanju te završetak studija za studente u nepovoljnom položaju		
		10a3	Povećanje relevantnosti strukovnog obrazovanja kroz poboljšanje uvjeta za stjecanje praktičnih vještina u ciljanim sektorima srednjeg strukovnog obrazovanja s ciljem postizanja veće zapošljivosti učenika srednjeg strukovnog obrazovanja		
10. Tehnička pomoć	Nije primjenjivo	TA1	Osiguravanje odgovarajućih i učinkovitih ljudskih resursa za provedbu operativnih programa	Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije	Središnja agencija za financiranje i ugovaranje programa i projekata Europske unije
		TA2	Podrška učinkovitoj provedbi, praćenju i evaluaciji programa		

		TA3	Podrška informiranju javnosti i podizanju kapaciteta potencijalnih korisnika za pripremu projekata i njihovu provedbu		
--	--	-----	---	--	--

Prioritetna os „Jačanje gospodarstva primjenom istraživanja i inovacija“

Ova prioritetna os ima tri strateška cilja:

- 1a1 "Povećana sposobnost sektora za istraživanje, razvoj i inovacije (IRI) za provođenje istraživanja vrhunske kvalitete i zadovoljavanje potreba gospodarstva"
- 1b1 Novi proizvodi i usluge kao rezultat djelatnosti istraživanja, razvoja i inovacija
- 1b2 Jačanje djelatnosti istraživanja, razvoja i inovacija (IRI) poslovnog sektora kroz stvaranje povoljnog inovacijskog okruženja

Nužan preduvjet za početak korištenja sredstava namijenjenih ovoj prioritetnoj osi bilo je usvajanje Strategije pametne specijalizacije RH. Ta je strategija usvojena 30.03.2016. godine.

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta Posredničko je tijelo razine 1 za strateški cilj 1a1. MZOS je do sada objavilo tri javna poziva na dostavu projektnih prijedloga financiranih sredstvima Europske Unije (2014-2020). Najnovija indikativna lista iz područja znanstvene infrastrukture objavljena je 4.7.2016. godine i sadrži 42 preliminarno prihvaćena projekta.

Posrednička tijela razine 2 (SAFU i ASOO) do 1.11.2016. nisu bila u prilici sudjelovati u procesu provedbe ovog specifičnog cilja.

Ministarstvo gospodarstva je Posredničko tijelo razine 1 za strateške ciljeve 1b1 i 1b2. Na temelju Uredbe o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva gospodarstva i njezinih izmjena i dopuna formirana je Uprava za industriju, investicije i programe i projekte Europske unije, a unutar nje Sektor za pripremu programa i provedbu projekata Europske unije. Sektor je Posredničko tijelo razine 1 za dva specifična cilja unutar ove Prioritetne osi.

Pronalaženje informacija o Sektoru na web stranicama Ministarstva nije intuitivno (potrebno je izabrati kategorije Aktualno/Propisi/Programi i projekti EU. Tu je navedeno: „U cilju jačanja konkurentnosti hrvatskog gospodarstva, Ministarstvo gospodarstva identificiralo je osnovne mjere koje će potaknuti razvoj i povećati konkurentnost Republike Hrvatske, a to su: izrada strateškog i zakonodavnog okvira za jačanje konkurentnosti gospodarstva, sektorska specijalizacija Republike Hrvatske, poboljšanje poslovne klime i razvoj poslovne infrastrukture, promidžba i brendiranje prioritetnih sektora, promicanje Republike Hrvatske

kao poželjne investicijske destinacije uz pro-aktivni pristup investicijama, podrška razvoju i primjeni novih financijskih mehanizama za podršku gospodarstvu, jačanje izvrsnosti industrije i poticanje suradnje javnog, privatnog i znanstveno-istraživačkog sektora za razvoj i primjenu inovacija i novih tehnologija.“

Drugim riječima, na web stranici MINGO nema konkretnih informacija o sudjelovanju u provedbi OPK&K. Ipak, na web stranici objavljena je informacija o trajno otvorenom pozivu unutar strateškog cilja 1b1 za „Povećanje razvoja novih proizvoda i usluga koji proizlaze iz aktivnosti istraživanja i razvoja“, a kao nadležno tijelo navedeno je MINGO. Osim na stranici strukturfondovi.hr, informacije o natječaju objavljene su na web stranici HAMAG-a koji je za ovaj cilj Posredničko tijelo razine 2.

Ukupna vrijednost bespovratnih sredstava koja će se dodijeliti temeljem ovog poziva iznosi 748 milijuna kuna, a poziv će biti otvoren dok se ne utroše sva sredstva, najkasnije do 31.1.2.2019. Nije jasno na koji će način javnost moći pratiti napredak u ugovaranju. Od dana objave natječaja do 1.11.2016. objavljena su tri ispravka poziva.

Unutar strateškog cilja 1b2 pokrenuta su dva strateška projekta: Strateški projekt za podršku inicijativa klastera konkurentnosti i Strateški projekt za podršku uspostavi Inovacijske mreže za industriju i tematskih inovacijskih platformi. Ni o jednom od navedenih projekta nije moguće pronaći informacije na web stranici strukturfondovi.hr, a s informacijom o njihovom potpisivanju javnost se upoznala u okviru izvještavanja o konferenciji INNOVA 2016, dostupnoj na web stranici Ministarstva regionalnog razvoja i EU fondova, na kojoj postoji vijest od 9..5.2016. u kojoj stoji:

„Nakon uvodnog dijela konferencije, ministar Tolušić, ministar Panenić i ravnatelj Središnje agencije za financiranje i ugovaranje programa i projekata Europske unije **Tomislav Petric** sudjelovali su u svečanom potpisivanju ugovora za strateške projekte „Podrška inicijativi klastera konkurentnosti“, ukupne vrijednosti **67.494.068,00 kuna** i „Podrška uspostavi Inovacijske mreže za industriju i tematskih inovacijskih platformi“ ukupne vrijednosti **66.294.768,00 kuna**.

Također, na web stranici MINGO postoji vijest od 10.06.2016. naslovljena „Početak provedbe Strateškog projekta za podršku inicijativa klastera konkurentnosti ukupne vrijednosti 67,5 milijuna kuna“. O oba strateška projekta informacije su dostupne i u prezentaciji „Podrška ulaganjima i konkurentnosti poslovnog sektora u nadležnosti Ministarstva gospodarstva“ čiji je autor Voditelj službe za strateško planiranje i pripremu OP-a (g. Goran Basarac). Prezentacija se nalazi na web stranici udruge Hrvatski izvoznici.

Prioritetna os „Korištenje informacijske i komunikacijske tehnologije“

Ova prioritetna os ima dva strateška cilja

- 2a1 Razvoj infrastrukturne širokopojasne mreže sljedeće generacije u područjima bez infrastrukture širokopojasne mreže sljedeće generacije i bez dovoljno komercijalnog interesa, za maksimalno povećanje socijalne i ekonomske dobrobiti

- 2c1 Povećanje korištenja IKT-a u komunikaciji između građana i javne uprave putem uspostave IKT koordinacijske strukture i softverskih rješenja

Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture Posredničko je tijelo razine 1 i razine 2 za cilj 2a1. Iako je Strategija e-Hrvatska 2020 usvojena početkom 2016. godine, ključna zapreka u korištenju dijela sredstava namijenjenih ovom cilju je činjenica da još uvijek nije donesena Strategija razvoja širokopojsnog pristupa u Republici Hrvatskoj. Zbog toga trošenje sredstava namijenjenih za ovaj strateški cilj još uvijek nije moguće.

Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije je Posredničko tijelo razine 1, a SAFU razine 2 za cilj 2c1. Unutar ovog cilja planira se uspostava tzv. Centra dijeljenih usluga i razvoj e-usluga.

18. srpnja ove godine objavljen je poziv za razvoj e-usluga (razvoj e-aplikacija kao što su e-Zdravlje, e-Uprava za zemljišno i prostorno planiranje, e-Kultura, e-Turizam, e-Pravosuđe, e-Uključivanje s ciljem pružanja boljih usluga građanima i povećanja produktivnosti javnog sektora, a u skladu s prioritetima za financiranje utvrđenim u Strategiji e-Hrvatska 2020). Svrha poziva je povećanje korištenja IKT-a u komunikaciji između građana i javne uprave uspostavom IKT strukture za koordinaciju komunikacije te razvojem softverskih rješenja. Ukupan raspoloživi iznos je 626 milijuna kuna, a poziv će biti otvoren do iskorištenja sredstava, s krajnjim rokom dostave projektnih prijedloga do 31.12.2019. Od raspisivanja do sada objavljene su dvije izmjene poziva (u sažetku i u natječajnoj dokumentaciji).

Dodjela sredstava namijenjenih uspostavi Centra dijeljenih usluga još nije započela. Sredstva će se dodijeliti izravno Ministarstvu uprave kao resornom ministarstvu.

Prioritetna os „Poslovna konkurentnost“

Ova prioritetna os ima četiri strateška cilja

- 3a1 Bolji pristup financiranju za male i srednje poduzetnike
- 3a2 Omogućavanje povoljnog okruženja za razvoj poduzetništva
- 3d1 Pobjoljšani razvoj i rast malih i srednjih poduzetnika na domaćem i stranim tržištima
- 3d2 Pobjoljšana inovativnost malih i srednjih poduzetnika

Ministarstvo poduzetništva i obrta je Posredničko tijelo razine 1, a **Hrvatska agencija za malo gospodarstvo, inovacije i investicije** Posredničko tijelo razine 2 za sva četiri strateška cilja.

U okviru strateškog cilja 3a1 potpisan je Sporazum između MRRFEU i HAMAG-a o provedbi pet financijskih instrumenata, temeljem kojeg je HAMAG-u dodijeljeno 150 milijuna eura. Donesena je i odluka o povjeravanju provedbe financijskog instrumenta „Kredit za rast i razvoj“ u iznosu od 110 milijuna eura

HBOR-u. Tekstove sporazuma i odluke nije moguće pronaći na Internetu, a vijesti o tim događajima objavljene su na stranicama HAMAG-a (Sporazum, lipanj 2016, <http://www.hamagbicro.hr/kroz-nove-financijske-instrumente-osigurano-gotovo-12-milijardi-kuna-iz-fondova-eu/>) i Ministarstva regionalnog razvoja (Odluka, 7.9.2016, <https://razvoj.gov.hr/vijesti/pokretanjem-novog-financijskog-instrumenta-ocekuje-se-realizacija-kredita-za-poduzetnike-u-vrijednosti-od-220-milijuna-eura/3430>).

U okviru strateškog cilja 3a2, 15.9.2016. raspisan je poziv na dostavu projektnih prijedloga za „Razvoj poslovne infrastrukture“, koji će biti otvoren do 31.12.2016. Ukupna sredstava predviđena za Poziv iznose 380 milijuna kuna. Natječajna dokumentacija je do sada izmijenjena jednom.

U okviru strateškog cilja 3d1, tijekom provedbe OPK&K raspisano je nekoliko projekata

- E-impuls: Investicije u početna ulaganja mikro i malih poduzetnika povezane s osnivanjem nove poslovne jedinice ili proširenjem kapaciteta postojeće poslovne jedinice u sektorima proizvodnje i proizvodnih usluga; ukupno osigurano 250 milijuna kuna
- Kompetentnost i razvoj MSP: otvoren od 17.5.2016. do 31.12.2016.; ukupan iznos 860 milijuna kuna; do danas je natječajna dokumentacija izmijenjena jednom
- Podrška razvoju MSP u turizmu povećanjem kvalitete i dodatne ponude hotela: otvoren od 14.10.2015. do 31.12.2016.; ukupno osigurano 304 milijuna kuna; do danas je natječajna dokumentacija izmijenjena dva puta
- Izgradnja proizvodnih kapaciteta MSP i ulaganje u opremu; otvoren 9.4.2015 – 8.4.2016; ukupna vrijednost 760 milijuna eura, natječajna dokumentacija mijenjana tri puta, natječaj zatvoren jer su neophodna pojednostavljenja; na web stranici strukturfondovi.hr postoji dokument s podacima o svim ugovorenim projektima, ali ne i o ukupno dodijeljenim/isplaćenim sredstvima (odobreno je 27 projekata, ukupan iznos moguće je ustanoviti zbrajanjem pojedinačno odobrenih sredstava)
- Ulaganje u proizvodnu tehnologiju MSP: otvoren 9.4.2015 – 8.4.2016; ukupno osigurano 357,2 milijuna kuna, natječajna dokumentacija mijenjana tri puta, natječaj zatvoren jer su neophodna pojednostavljenja; na web stranici strukturfondovi.hr postoji dokument s podacima o svim ugovorenim projektima, ali ne i o ukupno dodijeljenim/isplaćenim sredstvima (odobreno je 12 projekata, ukupan iznos moguće je ustanoviti zbrajanjem pojedinačno odobrenih sredstava)
- Poboljšanje konkurentnosti i učinkovitosti MSP u područjima s razvojnim posebnostima kroz informacijske i komunikacijske tehnologije (IKT): otvoren 21.9.2015 – 15.2.2016; ukupno osigurano 110 milijuna kuna, natječajna dokumentacija mijenjana tri puta; nema informacija o odobrenim projektima.

U okviru strateškog cilja 3d2, raspisan je natječaj

- Inovacije novoosnovanih MSP, otvoren od 9.5.2016. do 31.12.2016; ukupan iznos bespovratnih sredstava je 64 milijuna kuna; natječajna dokumentacija izmijenjena je do danas jednom.

Prioritetna os Promicanje energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije

Unutar ove prioritetne osi postoji 7 strateških ciljeva

- 4b1 Povećanje energetske učinkovitosti i korištenja OIE u proizvodnim industrijama
- 4b2 Povećanje energetske učinkovitosti i korištenja OIE u privatnom uslužnom sektoru (turizam i trgovina)
- 4c1 Smanjenje potrošnje energije u zgradama javnog sektora
- 4c2 Smanjenje potrošnje energije u stambenim zgradama (u višestambenim zgradama i obiteljskim kućama)
- 4c3 Povećanje učinkovitosti sustava toplinarstva
- 4c4 Povećanje učinkovitosti javne rasvjete
- 4d1 Pilot-projekt uvođenja naprednih mreža

Za strateške ciljeve 4b1, 4b2, 4c3, 4c4 i 4d1 Posredničko tijelo razine 1 je Ministarstvo gospodarstva, dok je Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost Posredničko tijelo razine 2. U okviru tih strateških ciljeva do 1.11.2016. godine nije raspisan niti jedan poziv na dostavu projektnih prijedloga.

Za strateške ciljeve 4c1 i 4c2 Posredničko tijelo razine 1 je Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja, dok je Posredničko tijelo razine 2 također Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost.

U okviru strateškog cilja 4c1 9.7.2015. objavljen je poziv „**Izrada projektne dokumentacije za energetske obnovu zgrada i korištenje obnovljivih izvora energije u javnim ustanovama koje obavljaju djelatnost odgoja i obrazovanja**“. Iako najavljen kao trajno otvoren poziv koji će biti otvoren do kraja financijskog razdoblja odnosno do iskorištenja ukupnog raspoloživog iznosa od 4,5 milijuna kuna, zbog velikog broja zaprimljenih projektnih prijedloga, Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja obustavilo je zaprimanje projektnih prijedloga po predmetnom Pozivu u razdoblju od 15. prosinca 2015. godine do 15. travnja 2016. godine. S danom 15. travnjem 2016. godine ovaj je projekt obustavljen sukladno odobrenju Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije. Iznos dostupnih financijskih sredstava povećao se koliko je potrebno da bi se bespovratna sredstva dodijelila projektnim prijedlozima pristiglim do trenutka stupanja na snagu privremene obustave Poziva, a koji se nalaze na rezervnoj listi koja obuhvaća one projektne prijedloge koji su zadovoljili minimalni bodovni prag.

U okviru Pilot poziva za izradu projektne dokumentacije potpisana su 72 ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava, čija ukupna ugovorena vrijednost iznosi 8.38 milijuna kuna, pri čemu 7,26 milijuna kuna (85%) čine bespovratna sredstva EU. Temeljem tih ugovora 18 dječjih vrtića, 2 učenička doma, 4 gimnazije, srednje, odnosno glazbene škole i 48 osnovnih škola izradit će projektne dokumentacije za energetske obnovu, kojom bi se u perspektivi ostvarivale energetske uštede, smanjili troškovi režija te povećali ugodnost boravka i rada.

U okviru istog strateškog cilja objavljen je i poziv „**Energetska obnova zgrada i korištenje obnovljivih izvora energije u javnim ustanovama koje obavljaju djelatnost odgoja i obrazovanja**“ za koji je bilo osigurano 50.000.000,00 kuna bespovratnih sredstava iz Europskog fonda za regionalni razvoj i Fonda za zaštitu

okoliša i energetske učinkovitost. Zbog velikog broja pristiglih projektnih prijedloga, čak 209, te višestruko premašene alokacije, poziv je privremeno obustavljen 15. prosinca 2015. godine kako bi se obradili pristigli projektni prijedlozi i utvrdila iznos preostalih bespovratnih sredstava. Kako je za dodjelu preostalo nešto manje od pola predviđene alokacije, 24 milijuna kuna, 15. travnja 2016. godine ponovno je pokrenuto zaprimanje projektnih prijedloga s ciljem iscrpljenja trenutno raspoloživih financijskih sredstava po predmetnom Pozivu, isključivo pod jednakim uvjetima.

U okviru Pilot poziva energetske obnove odgojno-obrazovnih javnih ustanova potpisana su 33 ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava, čija ukupna ugovorena vrijednost iznosi 73,11 milijuna kuna, pri čemu 19,27 milijuna kuna čine bespovratna sredstva EU, dok 30,73 milijuna kuna čine nacionalna sredstva. Temeljem tih ugovora 22 osnovne škole, 7 dječjih vrtića, 2 učenička doma te 1 gimnazija i 1 srednja škola izvršit će radove energetske obnove, koji će rezultirati ostvarivanjem energetske ušteda, smanjenjem troškova režija te povećanjem ugodnosti boravka i rada u tim odgojno-obrazovnim javnim ustanovama.

U okviru strateškog cilja 4c2 17.10.2017. objavljen je poziv „**Energetska obnova višestambenih zgrada**“. Svrha Poziva na dostavu projektnih prijedloga „Energetska obnova višestambenih zgrada“ je provedba mjera energetske obnove i korištenje obnovljivih izvora energije u višestambenim zgradama koje će rezultirati smanjenjem potrošnje energije za grijanje/hlađenje kroz integrirani pristup. Predviđeni iznos je 152 milijuna kuna.

Prioritetna os Klimatske promjene i upravljanje rizicima

U okviru ove prioritetne osi definirana su dva strateška cilja

- 5a1 Pобољшanje praćenja, predviđanja i planiranja mjera prilagodbe klimatskim promjenama
- 5b1 Jačanje sustava upravljanja katastrofama

Za strateški cilj 5a1 Posredničko tijelo razine 1 je Ministarstvo zaštite okoliša i prirode, dok je Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost Posredničko tijelo razine 2. Za strateški cilj 5b1 Posredničko tijelo razine 1 je Ministarstvo poljoprivrede, a Hrvatske vode su Posredničko tijelo razine 2.

Do 1.11.2016. u okviru ove prioritetne osi nije raspisan niti jedan postupak dodjele bespovratnih sredstava.

Prioritetna os Zaštita okoliša i održivost resursa

U okviru ove prioritetne osi definirano je čak 9 strateških ciljeva

- 6c1 Povećanje zapošljavanja i turističkih izdataka kroz unaprjeđenje kulturne baštine
- 6c2 Povećanje atraktivnosti, edukativnog kapaciteta i održivog upravljanja odredištima prirodne baštine

- 6e1 Poboljšanje sustava upravljanja i praćenja kvalitete zraka sukladno Uredbi 2008/50/EZ
- 6e2 Obnova brownfield lokacija (bivša vojna i/ili industrijska područja) unutar ITU
- 6i1 Smanjena količina otpada koji se odlaže na odlagališta
- 6ii1 Unaprjeđenje javnog vodoopskrbnog sustava u svrhu osiguranja kvalitete i sigurnosti usluga opskrbe pitkom vodom
- 6ii2 Razvoj sustava prikupljanja i obrade otpadnih voda s ciljem doprinosa poboljšanju stanja voda
- 6iii1 Poboljšano znanje o stanju bioraznolikosti kao temelja za učinkovito praćenje i upravljanje bioraznolikošću
- 6iii2 Uspostava okvira za održivo upravljanje bioraznolikošću (primarno Natura 2000)
- 6iii3 Razminiranje, obnova i zaštita šuma i šumskog zemljišta u zaštićenim i Natura 2000 područjima

Za ciljeve 6c1, 6c2 i 6e2 Posredničko tijelo razine 1 je Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije, dok je Posredničko tijelo razine 2 Središnja agencija za financiranje i ugovaranje programa i projekata Europske unije. U okviru tri navedena strateška cilja, pozivi su objavljeni samo za dva (c1 i c2) i to **„Priprema i provedba integriranih razvojnih programa temeljenih na obnovi kulturne baštine“** (c1) i **„Promicanje održivog korištenja prirodne baštine u nacionalnim parkovima i parkovima prirode“** (c2).

Poziv „Priprema i provedba integriranih razvojnih programa temeljenih na obnovi kulturne baštine“ otvoren je 6.11.2015. godine kao trajno otvoren poziv, međutim 9.3.2016. godine je privremeno obustavljen a 6.5.2016. trajno je zatvoren s obzirom na velik broj zaprimljenih projektnih prijedloga. Tijekom trajanja poziva natječajna dokumentacija mijenjana je dva puta. Ukupan namijenjen iznos je 50 milijuna kuna, ali informacije o odobrenim projektima ili ugovorenim sredstvima nisu javno dostupne.

Poziv „Promicanje održivog korištenja prirodne baštine u nacionalnim parkovima i parkovima prirode“ objavljen je 11.4.2016. godine kao ograničeni trajni poziv, s rokom za dostavu projektnih prijedloga 31.12.2017. Natječajna dokumentacija mijenjana je tri puta, vezano za proširenje liste potencijalnih partnera, skraćivanje roka za podnošenje prijave te produljenje roka za njihovo podnošenje. Nema javno dostupnih informacija o broju zaprimljenih prijave.

Za ciljeve 6e1, 6i1, 6iii1, 6iii2 i 6iii3 Posredničko tijelo razine 1 je Ministarstvo zaštite okoliša i prirode, a Posredničko tijelo razine 2 Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost. Do 1.11. 2016. godine unutar tih ciljeva raspisan je samo jedan poziv - za dostavu projektnog prijedloga izgradnje Centra za gospodarenje otpadom Biljane Donje u Zadarskoj županiji. Ukupni maksimalni iznos bespovratnih EU sredstava po ovom pozivu je 275 milijuna kuna. Poziv je bio ograničen i privremen, a natječajna dokumentacija izmijenjena je samo jednom – rok za podnošenje prijave produžen je s 30.11.2015. na 31.12.2015.

Za strateške ciljeve 6ii1 i 6ii2, Posredničko tijelo razine 1 je Ministarstvo poljoprivrede, a razine 2 Hrvatske vode. Informacije o korištenju bespovratnih sredstava namijenjenih ovim ciljevima nisu dostupne pretraživanjem natječaja na stranici strukturfondovi.hr, međutim na toj stranici 4.7.2016. godine objavljena je vijest pod naslovom „Započeli radovi na izgradnji vodno-komunalne infrastrukture u Petrinji“ u kojoj stoji da će se projekt sufinancirati s 244.894.803,91 kuna bespovratnih sredstava iz fondova Europske unije, odnosno oko 71% od iznosa prihvatljivih troškova projekta te da je predviđeno trajanje provedbe projekta do 31. prosinca 2018.

Prioritetna os Povezanost i mobilnost

Unutar ove prioritetne osi definirani su sljedeći strateški ciljevi

- 7a1 Unaprjeđenje cestovne mreže TEN–T i pristupa cestovnoj mreži TEN–T
- 7b1 Poboljšanje cestovne sigurnosti u dijelovima s visokom razinom mješovitog prometa
- 7i1 Povećanje teretnog prometa na unutarnjim vodnim putovima
- 7ii1 Poboljšanje dostupnosti naseljenih otoka za njihove stanovnika
- 7ii2 Povećanje broja putnika u javnom prijevozu
- 7ii3 Poboljšanje dostupnosti Dubrovnika zrakom
- 7iii1 Povećanje uporabe i važnosti željezničke mreže

Za sve navedene ciljeve Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture je istovremeno i Posredničko tijelo razine 1 i Posredničko tijelo razine 2. Međutim, do 1.11.2016. raspisan je samo jedan javni poziv, i to Poziv za izradu studije razvoja gradskog prometa na području grada Osijeka. Cilj ovog poziva izrada je studijske dokumentacije za poboljšanje i razvoj gradskog prometa na području grada Osijeka.

Prioritetna os Socijalno uključivanje i zdravlje

Unutar ove prioritetne osi definirani su sljedeći strateški ciljevi:

- 9a1 Poboljšanje pristupa primarnoj i hitnoj zdravstvenoj zaštiti, s fokusom na udaljena i deprivirana područja
- 9a2 Poboljšanje učinkovitosti i dostupnosti bolničkog liječenja
- 9a3 Promicanje socijalne uključenosti i smanjenje nejednakosti kroz poboljšani pristup socijalnim uslugama te prelazak s institucionalne skrbi na skrb u zajednici putem poboljšane socijalne infrastrukture
- 9a4 Provedba pilot aktivnosti koje imaju za cilj promociju socijalne uključenosti i smanjenje siromaštva ratnih veterana i civilnih žrtava Domovinskog rata
- 9b1 Održiva fizička, socijalna i gospodarska regeneracija pet depriviranih pilot područja s ciljem smanjenja socijalnih nejednakosti, isključenosti i siromaštva

Za sve navedene ciljeve Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije je Posredničko tijelo razine 1, a Središnja agencija za financiranje i ugovaranje programa i projekata Europske unije Posredničko tijelo razine 2.

U okviru strateškog cilja 9a1, raspisan je natječaj „Ulaganje u zdravstvenu zaštitu na primarnoj razini“, međutim taj je natječaj 30.05.2016. otkazan. Razlog otkazivanja je pojednostavljenje postupka dodjele bespovratnih sredstava te također i lakše buduće praćenje izvršenja samih Ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava. Na stranici strukturfondovi.hr 3.6.2016. objavljena je vijest o otkazivanju u kojoj stoji da su u raspisu poziva utvrđene proceduralne pogreške.

U okviru strateškog cilja 9a2, 9.3.2016. raspisana su dva natječaja: „Poboljšanje isplativosti i pristupa bolničke skrbi za ranjive skupine“ i „Poboljšanje isplativosti i pristupa dnevnim bolnicama i/ili dnevnim kirurgijama“. Za prvi natječaj dokumentacija nije mijenjana do 1.11.2016. i nema javno dostupnih podataka o podnesenim prijavama ili sklopljenim ugovorima. Drugi natječaj je otkazan, ali je raspisan novi.

18.7.2016. objavljena su tri nova poziva za dostavu projektnih prijedloga za područje zdravstva i to:

- Poboljšanje pristupa primarnoj zdravstvenoj zaštiti s naglaskom na udaljena i deprivirana područja kroz ulaganja u potrebe pružatelja usluga zdravstvene zaštite na primarnoj razini; natječajna dokumentacija izmijenjena je 5.9.2016.
- Poboljšanje pristupa hitnoj zdravstvenoj zaštiti; natječajna dokumentacija izmijenjena je 1.9.2016.
- Poboljšanje isplativosti i pristupa dnevnim bolnicama i/ili dnevnim kirurgijama; natječajna dokumentacija izmijenjena je 1.9.2016.

Za sada nema javno dostupnih podataka o podnesenim prijavama ili potpisanim ugovorima.

U okviru strateškog cilja 9b1 planira se izravna dodjela 1,58 milijuna eura za pet jedinica lokalne samouprave: Vukovar, Knin, Petrinja, Benkovac i Beli Manastir, s Dardom. Nema javno dostupnih podataka o zaprimljenim prijavama niti sklopljenim ugovorima.

Prioritetna os Obrazovanje, vještine i cjeloživotno učenje

U okviru ove prioritetne osi definirana su tri strateška cilja

- 10a1 Razvoj digitalno zrelih škola koje su spremne za korištenje potencijala informacijsko komunikacijske tehnologije u obrazovanju i razvoju vještina za 21. stoljeće, potrebnih na tržištu rada
- 10a2 Modernizacija, unaprjeđenje i povećanje infrastrukture studentskog smještaja u visokom obrazovanju s ciljem poboljšanja pristupa visokom obrazovanju te završetak studija za studente u nepovoljnom položaju
- 10a3 Povećanje relevantnosti strukovnog obrazovanja kroz poboljšanje uvjeta za stjecanje praktičnih vještina u ciljanim sektorima srednjeg strukovnog obrazovanja s ciljem postizanja veće zapošljivosti učenika srednjeg strukovnog obrazovanja

Za sva tri cilja Posredničko tijelo razine 1 je Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije, a Posredničko tijelo razine 2 je Središnja agencija za financiranje i ugovaranje programa i projekata Europske unije.

U okviru cilja 10a1 pokrenut je pilot projekt „e-Škole: Uspostava sustava razvoja digitalno zrelih škola“. Nositelj projekta je CARNet, a dio je šireg programa e-škole, čiji je puni naziv „Cjelovita informatizacija procesa poslovanja škola i nastavnih procesa u svrhu stvaranja digitalno zrelih škola za 21. stoljeće“. Pilot projekt je opisan na CARNet-ovim stranicama, a vijest o potpisivanju ugovora između MRRFEU, SAFU i CARNet-a prenijeli su neki javni mediji, međutim te informacije nisu dostupne na stranici strukturfondovi.hr.

U okviru cilja 10a2 8.9.2015. godine raspisan je natječaj „Modernizacija, unaprjeđenje i proširenje infrastrukture studentskog smještaja za studente u nepovoljnom položaju“. Natječajna dokumentacija nije mijenjana do 1.11.2016, a trenutno nema javno dostupnih preglednih podataka o sklopljenim ugovorima ili utrošenim sredstvima.

Prioritetna os Tehnička pomoć

U okviru ove prioritetne osi definirana su tri strateška cilja:

- TA1 Osiguravanje odgovarajućih i učinkovitih ljudskih resursa za provedbu operativnih programa
- TA2 Podrška učinkovitoj provedbi, praćenju i evaluaciji programa
- TA3 Podrška informiranju javnosti i podizanju kapaciteta potencijalnih korisnika za pripremu projekata i njihovu provedbu

Za sva tri strateška cilja Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije je Posredničko tijelo razine 1, a Središnja agencija za financiranje i ugovaranje projekata EU Posredničko tijelo razine 2.

U okviru strateškog cilja TA1 raspisan je Poziv na iskaz interesa regionalnim koordinatorima za dodjelu bespovratnih sredstava iz prioritetne osi 10 - Tehnička pomoć Operativnog programa Konkurentnost i kohezija 2014.-2020. I u okviru cilja TA3 raspisan je ovakav poziv.

O navedenim pozivima nema informacija na stranici strukturfondovi.hr, ali je 22.8. na web stranici MRRFEU objavljena vijest u kojoj stoji da je 11 regionalnih koordinatora potpisalo ugovore temeljem kojih će dobiti bespovratna sredstva za provedbu savjetodavnih, edukativnih i informativnih aktivnosti o EU fondovima, a da se uskoro očekuje i potpisivanje ugovora s preostalih 10 regionalnih koordinatora.

Prilog II: Koordinacija između ESI fondova, EAFRD-a, EMFF-a, EIB-a i drugih Unijinih i nacionalnih instrumenata

Ovaj Prilog izravno je preuzet iz Partnerskog ugovora, inačice na engleskom jeziku, jer ovaj dio nije dostupan u hrvatskoj inačici koja je znatno kraća od engleske.

The mechanisms to ensure coordination between the Funds, the European Agricultural Fund for Rural Development (EAFRD), the European Maritime and Fisheries Fund (EMFF) and other Union and national funding instruments, and with the European Investment Bank (EIB), taking into account the relevant provisions laid down in the Common Strategic Framework.

Coordination between various funding instruments will be ensured at the highest level, and managed by the Coordinating Body and the National Coordinating Committee (NCC). The main committee involved in the management and monitoring of individual programmes is the Monitoring Committee (MC) of each programme. A common forum to launch meaningful discussions and exchange on practical implementation issues may be set up under thematic headings below the level of MCs, however excessive fragmentation shall be avoided.

1. Delimitation, complementarity and synergies with other ESI Funds

Entrepreneurship: The ERDF will provide assistance to newly established and already existing SMEs to improve their competitiveness, expand and innovate, while the ESF will support self-employment by facilitating access to entrepreneurship for the vulnerable group of unemployed. The EAFRD will support start-ups in non-agricultural activities for micro and small enterprises in rural areas. The EMFF will support the production in the aquaculture and fisheries sectors in view of the diversification of economic activities.

Transport Sector: Being much orientated on the TEN-T network, PA 7 is complementary to the Connecting Europe Facility (CEF) - Transport activities. CEF is concentrated on supporting part of the projects on the core network corridors, mainly railway. The CF/ERDF within the OPCC will tackle the rest of the network corridors and support priority core network projects that have fallen out of the CEF scope due to timing and financial restraints.

Energy sector: The EAFRD will focus on measures for energy efficiency & RES for agricultural producers and food processing industry in addition to the generation of biomass from forestry. Complementarity will be achieved by usage, where applicable and feasible, of the biomass generated from forestry for the production of RES in manufacturing industries, private service sector, buildings and district heating system under ERDF. EMFF will support energy efficiency activities in fisheries and aquaculture.

Environment: Integrated waste management operations will be financed by the Cohesion Fund, tackling the entire waste lifecycle (from generation to final disposal). Marine pollution clean-up (collection of waste and litter) in sea will be financed by EMFF. Regarding water management (water supply, sewerage and waste water treatment), operations will be financed by the Cohesion Fund in settlements with more than 2,000 inhabitants and by EAFRD in settlements below 2,000 inhabitants.

As regards biodiversity conservation, EAFRD will support measures on agricultural land related to nature protection including incentives to farmers (agri-environment-climate measures), while ERDF

will focus on establishment and implementation of the Natura 2000 management framework and biodiversity-related measures on non-agricultural land.

In terms of touristic infrastructure in nature protected areas, ERDF will concentrate on projects in protected areas managed by the state/regional (county) authorities while EAFRD will relate to areas managed by the local (city/municipality) ones.

Climate change adaptation and risk management: EAFRD will support irrigation measures, while specific risks related to flood protection management are to be tackled under ERDF. ERDF will also finance measures in relation to other specific risks, identified in the Risk assessment (due by the end of 2015).

Regarding the development of territories, EAFRD will support for small-scale public service infrastructure in rural areas (rehabilitation and conservation of existing cultural heritage and other buildings, adaptation to the community needs).

Demining support: The ERDF/CF will support the costs of demining in selected development projects, as well as in operations aiming at the clearance and rehabilitation of forest and forestland in protected and Natura 2000 areas. EAFRD will intervene to increase the usable agricultural land and restore agricultural potential. One of the positive effects for farmers, will be the creation of preconditions for the allocation of payment entitlements which they will receive from the “demining reserve” under the 1st CAP pillar. Furthermore, specific demining actions will be included within the Cross-Border Cooperation Programmes.

Complementary and integrated projects under Thematic objectives 9 and 10

Synergies between ERDF and ESF in the OP CC and OP EHR are foreseen related to social care, health care and education investments planned in TO 9 and 10 in a joint effort to achieve: cost-efficiency of healthcare, transition from institutional to community-based social care, improved skills for employability, improved access to HE and increased completion rates for students at a disadvantage and digitally mature schools. Integrated operations in IP 9.2 (ERDF) and 9i (ESF) are foreseen related to implementation of pilot regeneration and revitalisation schemes (Integrated regeneration programme) in 5 degraded small towns. Synergies shall be ensured through coordinated planning at the strategic and programme levels and working together in implementation of programmes, specifically by standardisation of procedures (Common National Rules), in implementing the programme strategy by preparation of Joint Programme Complements (Joint Programme Complements shall be discussed and reviewed by the NCC and its Thematic sub-committees, acting in an advisory capacity, in order to ensure synergies and integration), synchronisation of timing of the calls for proposals, selection and funding decisions and day-to-day contacts of bodies part of both management and control structures. Integrated operations in IP 9.2 (ERDF) and IP 9i (ESF) shall benefit also from integrated planning at the project level (i.e. each of the selected pilot areas will be required to prepare an integrated Intervention plan that will outline the specific needs of the target area and include an integrated mix of measures contributing to the achievement of specific objectives and indicators as set out in OP CC and OP EHR.

2. Other Union and national instruments

Programme for the Environment and Climate Action (LIFE): The potential for complementarities and synergies between LIFE programme and ESIFs exists in almost all sectors, specifically in TOs 4 to 6. Complementarity can be achieved under Integrated projects, intended to co-finance bigger projects on a large territorial scale (regional, multi-regional, or national, and in a cross-sector manner) and will

cover limited priorities of the two LIFE sub-programmes. However, since financing for integrated projects needs to mobilize EU Structural funds and / or other national and private funding, ESIFs can provide funding as necessary contribution to integrated projects under LIFE. Besides integrated projects, LIFE can fund other types of projects such as preparatory technical assistance and preparatory projects that can serve as basis for implementation for such projects (developed under LIFE) under ESIF funded programmes.

EUREKA is an intergovernmental organization for market-driven industrial R&D in which Croatia is participating since 2000. Projects identified and approved under EUREKA are to be financed by the beneficiary and public co-financing up to 50% of the investment (in case of Croatia). Having in mind that EUREKA supports activities that are complementary to activities envisaged under TOs 1-6 there is a potential for usage of ESIFs for partial securing of public co-financing of the projects identified under EUREKA.

European Economic Area (EEA) Grants: Complementarity of the PA 1 shall be possible with EEA Financial Mechanism Programme 2009 - 2014, which aims at strengthening economic cohesion at national, regional and local levels through investments in energy, environmental and maritime research and business innovation.

Swiss-Croatian Cooperation Programme supports EU objectives of internal economic and social cohesion. Close internal coordination is to be ensured through the day-to-day work of the National Coordination Unit placed in MRDEUF. The programme will focus on a few predefined basic infrastructure projects in specific geographical areas on one hand, and at human and social development on the other hand.

Union Programmes 2014-2020: Main efforts for coordination shall be concentrated at MRDEUF which is responsible for the overall coordination of EU Funds, e.g. for ensuring the involvement of the relevant public administration bodies in the activities of each programme in the quality manner, as well as for the monitoring and evaluation of the Croatian participation in the programmes.

Synergies between the PA 1 and the Framework Programme for Research and Innovation (Horizon 2020) will be ensured by joint efforts and day-to-day work of the responsible NCP within the Ministry of the Education and Sports, and MRDEUF, as the overall coordinator of EU Funds. MRDEUF will optionally consult institutions in charge for specific sectors, e.g. Ministry of Maritime Affairs, Transport and Infrastructure for the questions of complementarity of actions in the area of Societal Challenge "Smart, green and integrated transport" envisaged under the programme Horizon 2020 and PA 7 in the OPCC.

In order to enable synergies between actions envisaged through SO 1.a.1 and HORIZON 2020 three scenarios are envisaged: (i) to ensure needed equipment to conduct project for projects financed under initiatives for spreading excellence (ii) to build stairway to research excellence by financing projects that did not receive funding under ERC but were shortlisted (positively evaluated in second stage of evaluation process) (iii) to introduce in the selection procedure additional scores for projects that were evaluated positively but were not financed under standard collaborative R&I actions for societal challenges. Coordination of activities will be ensured by the Ministry of Science, Education and Sports (Sector for international cooperation, and EU programmes and projects) which has the role of IB1 for OPCC and National NCP Coordinator for Horizon 2020.

As regards the Programme for the Competitiveness of Enterprises and SMEs (COSME) and ensuring its synergy with the planned activities under PA 3 in the OPCC, it is considered as the joint responsibility of the MRDEUF and the Ministry of Crafts and Entrepreneurship, which has the mandate of ensuring

coordination of the quality, publicity and visibility activities, as well as smooth implementation of the programme COSME in Croatia.

Coordination of ETC with mainstream OP as well as macro-regional strategies (MRS)

Coordination between OPCC and all 13 territorial cooperation programmes shall be achieved through regular staff meetings of all programmes, while coordination with MRS's shall be achieved on a higher level through NCC. Coordination can be expected with regards to publication of tenders, alignment of applicable eligibility rules for both beneficiaries and costs, publicity and visibility activities, activities with regards to detection, prevention and reporting on irregularities, complaints procedure and through selection of operations on a smaller level since the rules for selection of operations differ only already contracted operations could/should be compared. This should also allow for a certain level of prevention of double financing.

With regards to macro-regional strategies, coordination shall be achieved through NCC where all the internal and external financial assistance shall be coordinated. NCC should take over members of the current National Committee established for transnational and interregional programmes and MRS's and extended with other relevant members thus creating an excellent platform for coordination and consultation with a larger number of interested and relevant stakeholders.

Alignment of running or finished projects with MRS's shall be assessed at this level through regular reporting and meetings of the NCC. It is expected that NCC could advise the MA's and NA's in case of non-managed ETC programmes, to finance additional cooperation activities where there is potential of projects contributing to macro-regional goals. Stating this, NCC shall receive a list and summary of all financed projects enabling them to make these suggestions.

3. EIB and other IFIs

Croatia has applied for an EIB loan (Structural Programme Loan, SPL) in order to facilitate implementation of ESIFs in the 2014-2020 period. The SPL will be used to co-finance projects that benefit from the ESIFs and to strengthen Croatia's competitiveness and increase its capacity to absorb EU Funds. Focus will be placed on areas such as broadband development, energy efficiency, transport, waste, water and environmental protection as well as R&D, but potentially also other sectors could benefit if high absorption potential is shown. MRDEUF will undertake the role of the promoter and coordinator, whereas the Ministry of Finance will be the borrower. MRDEUF also coordinates the JASPERS support facility, which supports the preparation of large projects in transport, environment and competitiveness sectors as well as perform Independent Quality Review of those projects above the Major Project threshold. A dedicated unit is established within MRDEUF devoted to coordination of EIB and JASPERS activities, serving as the main focal point and main contact point between EIB and bodies responsible for preparation and implementation of projects, and working in cooperation with the Ministry of Finance. The same unit is also responsible for the coordination with other IFIs if needed; however, presently, no other new facilities are envisaged in addition to SPL.